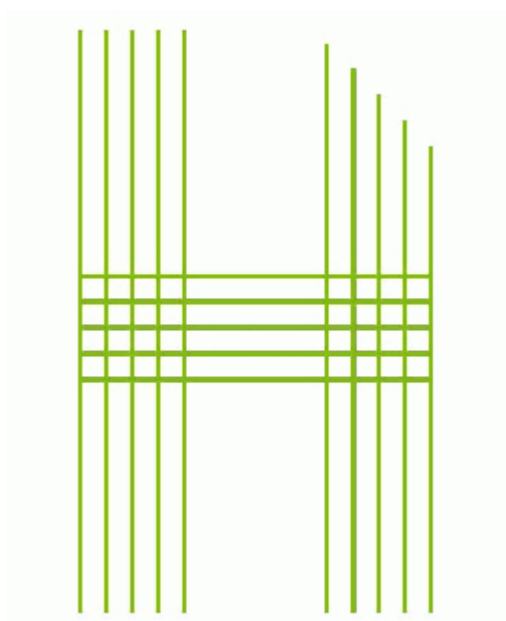

Facultade de Historia

Información básica

O grao en Xeografía e Historia proporciona ao alumnado unha serie de competencias que integran a aprendizaxe de coñecementos, a adquisición de habilidades e destrezas e a formación en actitudes e valores. Na liña doutras titulacións recoñecidas nas universidades europeas, ademais de englobar contidos das disciplinas de Xeografía, Historia e Historia da arte, a oferta da nosa Facultade dota ao alumnado dunha serie ampla de competencias xerais e específicas.

Grao Xeografía e Historia (Plano 2014/15)

Destaca o **carácter humanístico** das disciplinas cunha longa e consolidada traxectoria académica e universitaria, e a súa capacidade para coñecer a orixe e a evolución de moitas das realidades culturais do noso tempo. En conxunto ofertamos unha formación básica en contidos interdisciplinares relativos ao coñecemento da estrutura diacrónica do pasado, das coordenadas espazo-temporais, interrelacionadas coas xeográficas e artísticas.

A formación inclúe ámbitos temáticos e territoriais específicos e contidos instrumentais, a través das **prácticas** que os nosos estudantes realizan en diversas institucións e empresas. O coñecemento do noso pasado permite achegarse as ferramentas analíticas e conceptuais que a súa vez incitan á reflexión, á crítica e ao respecto pola diversidade e a alteridade; en definitiva o coñecemento doutras realidades, moi variadas fomenta os valores humanos e achega principios éticos tan necesarios na sociedade actual.

O carácter multidisciplinar e polivalente dos estudos (Historia, Arte e Xeografía) capacita para un **amplio abanico de saídas profesionais** aos seus egresados, que resultan tan competitivos como os especializados nunha soa das disciplinas humanísticas, tendo en conta da cada vez maior flexibilidade do actual mercado laboral entre titulacións e postos de traballo. Os servizos educativos, os servizos da administración, os medios de comunicación, os centros de educación superior e secundaria, e un longo espectro de institucións e empresas, proporcionan un marco para o desempeño de actividades relacionadas co perfil formativo do grao, preparando para unha gran variedade de actividades.

Ademais, a riqueza histórica, artística, arqueolóxica e natural proporciona unha estreita relación entre os estudos

universitarios e o mercado laboral, abrindo unha nova vía de profesionalización ante a crecente consideración do legado cultural herdado como recurso dotado de valor económico ou produtivo. A demanda e saídas profesionais no terreo da conservación, protección, xestión e difusión do patrimonio e o resto de actividades relacionadas co turismo cultural abren un amplo horizonte á saída profesional dos futuros graduados, que poden nesa liña especializarse no máster que ofertamos.

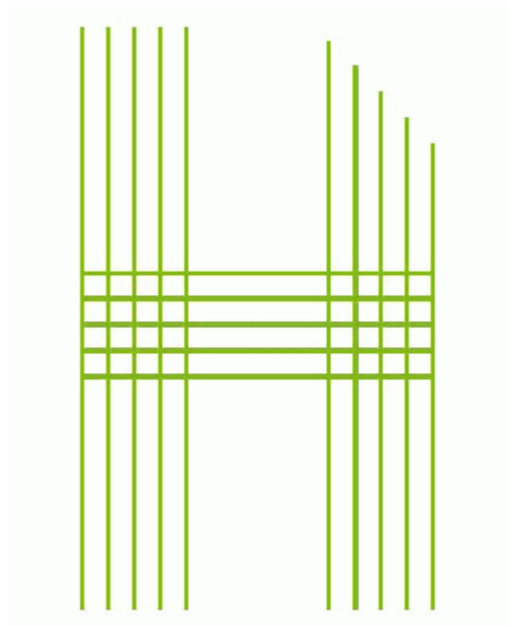
Co obxectivo de dar resposta á demanda social de diferentes profesionais, e aos futuros graduados/as posibilitase unha continuación académica coherente con dous Másteres: Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio.

Unha situación similar presenta o **Máster de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüedad** orientado á especialización en arqueoloxía.

Presentación

A Facultade de Historia da Universidade de Vigo, sita no Campus Universitario de Ourense, oferta tres titulacións adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (EEES): un Grao e dous Posgraos.

Xunto á habitual **modalidade presencial**, poderase optar pola modalidade semipresencial, sempre que se xustifique a imposibilidade de asistir con regularidade ás aulas; os motivos deben estar en relación con obrigas de carácter laboral, familiar, atención a persoas dependentes, actividades deportivas de alto nivel, necesidades educativas especiais. O proceso para acollerse a esta modalidade terá lugar unha vez formalizada a matrícula; estudante debe cubrir un impreso coa solicitude e entregar a documentación xustificativa.

Os docentes poñerán a disposición destes estudantes o material preciso a través da plataforma de teledocencia e os medios para superar as materias do grao, en igualdade de condicións que os presenciais.

A oferta de **Posgraos** contempla dúas titulacións:

- **Mestrado semipresencial en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio**, en colaboración coa Escola Superior de Enxeñaría de Minas do campus de Vigo.
- Mestrado Interuniversitario de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüedad (**USC y U Vigo**) **coa participación do Instituto de Ciencias do Patrimonio (Incipit) do CSIC**. O seu programa ten unha dobre orientación: profesionalizante e investigadora. Na súa primeira vertente, aspira a formar arqueólogos que poidan desenvolver a súa labr profesional neste campo nos próximos anos; na segunda, dá paso ao programa de doutoramento da USC [Historia, Xeografía e Arte].

Neste documento:

- Localización
- Normativa e Lexislación
- Servizos e Infraestruturas do Centro
- Outra Información do Centro
- Calendario Académico
- Información de Interese

Localización

No Campus de Ourense dende 1990

Facultade de Historia de Ourense
Campus Universitario As Lagoas s/n
32004 Ourense
Teléfono: 988 387101
Fax: 988 387328

E-mail Secretaría Decanato: sdefho@uvigo.es

Páxina web: <http://historia.uvigo.es/gl/>

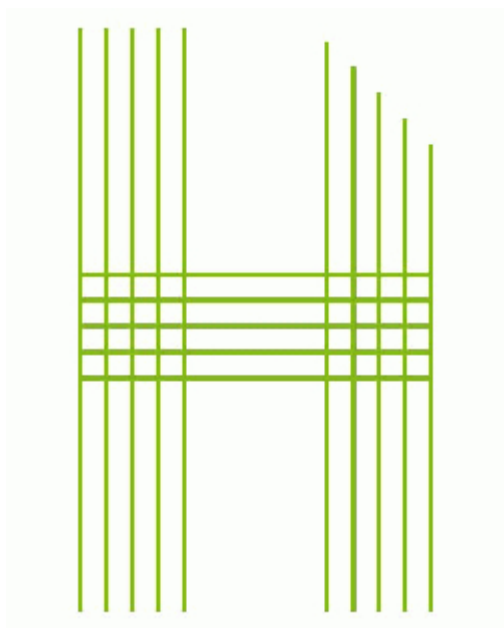
Facebook: <https://www.facebook.com/facultadehistoriaourense>

Instagram: <https://www.instagram.com/historiaourense/>

Organización e Funcionamento do Centro

Organos de Goberno

- Decanato
- Xunta de Facultade
- Comisión Permanente da Facultade

□ Comisión de Calidade

□ Departamentode Historia, Arte e Xeografía

Equipo de Goberno

□ Decana:

Profa. Dra. Susana Reboreda Morillo

Tfno.: 988 38 72 69

rmorillo@uvigo.es

□ Vicedecano:

Prof. Dr. Adolfo Fernández Fernández

Tfno : 988 38 71 11

adolfo@uvigo.es

□ Secretaria:

Dna. Josefina Cadilla Lomba

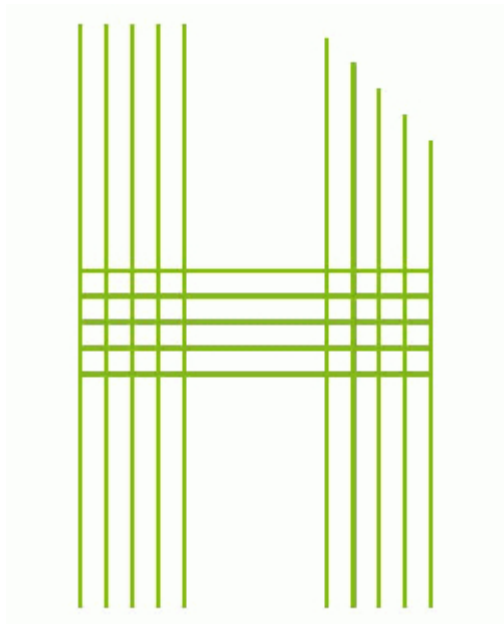
Tfno.: 988 36 88 55

sfho@uvigo.es

Normativa e Lexislación

Normativa xeral das Universidades

Normativa específica da Universidade de Vigo

Normativas da Facultade de Historia

- Regulamento Rexime Interno da Facultade de Historia
- Regulamento para a elaboración dos horarios docentes e a planificación de ocupación de espazos na Facultade de

Historia de Ourense

- Regulamento de Prácticas Externas
- Regulamento do Traballo de Fin de Grao

Normativa xeral das Universidades

Normativa específica da Universidade de Vigo

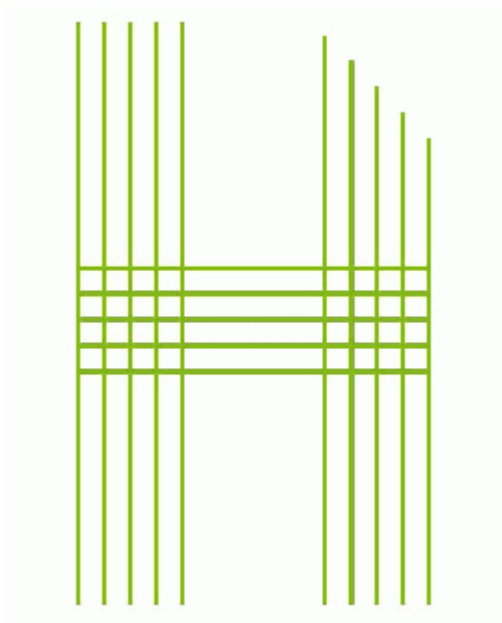
Normativas da Facultade de Historia

- Regulamento Rexime Interno da Facultade de Historia
- Regulamento para a elaboración dos horarios docentes e a planificación de ocupación de espazos na Facultade de Historia de Ourense
- Regulamento de Prácticas Externas
- Regulamento do Traballo de Fin de Grao

Servizos e Infraestructuras do Centro

CAMPUS NORTE

A actividade se articula en 3 edificios:

- Edificio Facultades (máis coñecido como Edificio de Ferro)
- Pavillón Olga Gallego (2)
- Pavillón Concepción Ramón Amat (1)

O EDIFICIO FACULTADES

Acceso

- Conserxería
- Aulas

1º andar

- Secretaría Administrativa da Facultade
- Aula de Informática

- Delegación de Alumnos

2º andar

- Laboratorios docentes: Arqueoloxía, Historia da Arte, Xeografía, Historia Medieval
- Aulas

4º andar

- Vicerreitoría do Campus de Ourense
- Decanato
- Salón de Graos

DISTRIBUCIÓN DE AULAS DE HISTORIA - EDIFICIO DE FERRO

CURSO AULA HORARIO

- 1º Grao 0.5 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 2º Grao 0.6 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 3º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 4º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta baixa)
- Aula de videoconferencia/máster: 2.3 (2º andar)
- Prácticas 1º Grao. Grupo 1, 0.5; Grupo 2, 2.2 (2º andar)
- Prácticas 2º Grao. Grupo 1, 0.6, Grupo 2, 2.3 (2º andar)

PAVILLÓN OLGA GALLEGO (2)

- Despachos dos/as profesores/as (1º andar e soto)
- Laboratorio de Prehistoria, Historia Antigua, Historia Moderna, Historia Contemporánea e Historia de América (soto)

PAVILLÓN CONCEPCION RAMÓN AMAT (1)

- Aula de Máster
- Sala de exposicións ALTERARTE (planta baixa)

DISTRIBUCIÓN DE LABORATORIOS DE HISTORIA

DENOMINACIÓN LOCALIZACIÓN EDIFICIO

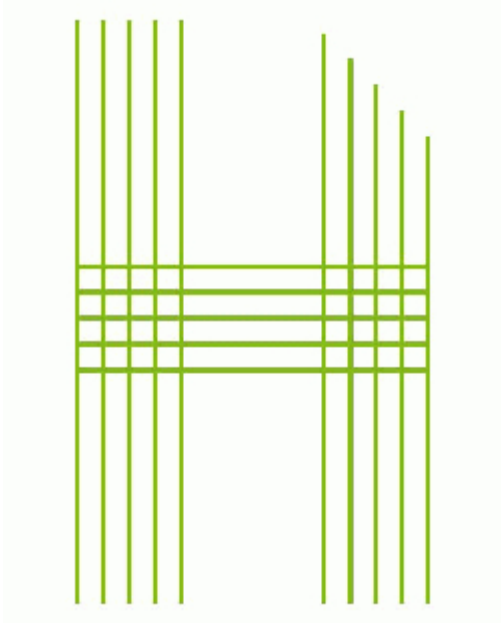
- Laboratorio de Informática PRIMEIRO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Xeografía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Arqueoloxía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Historia Medieval SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Prehistoria e Historia Antiga SOTO PAVILLÓN 2
- Laboratorio de Historia Moderna e Contemporánea SOTO PAVILLÓN 2

PLATAFORMA DE TELEDOCENCIA (<http://faitic.uvigo.es>)

- Curso virtual do Grao en Xeografía e Historia
- Curso virtual do Máster en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio Cultural

Manual Primeiros Pasos na plataforma Moodle

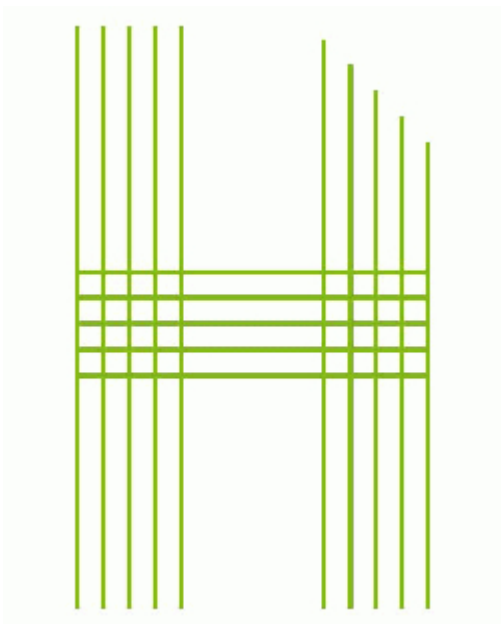

Pódese acceder ao calendario, horarios e datas de exámenes na web do centro: <http://historia.uvigo.es/gl/docencia/calendario-escolar>

Outra información do centro

Plan de Autoprotección Universidade de Vigo.

Actuación en caso de Emerxencia Edificio de Ferro

Plan 1

Plan 2

Delegación de alumnado

Funcións:

É o órgano de representación estudiantil institucional que se ten artellado na Facultade de Historia.

Todos os alumnos/as poden acudir á sede da Delegación para obter información e facer uso dos seus recursos. Para cubrir as súas necesidades a Delegación ten un orzamento proporcional ao número de alumnos/as que representa. Segundo o Regulamento de Estudantes no artigo 27, entre os fins da Delegación de alumnos está:

- Actuar como órganos de diálogo coas autoridades académicas no establecemento dunha información adecuada sobre a vida universitaria.
- Xestionar os seus recursos.
- Promover e coordinar actividades de extensión universitaria.
- Elixir os seus representantes perante calquera autoridade, institución ou organización, naqueles casos para os que non exista regulamento de elección.

Representantes: <http://historia.uvigo.es/gl/alumnado/delegacion-de-alumnado>

Localización

Edificio Facultades. 1º Andar

Tfno: 988 38 73 05

E-mail: dafho@uvigo.es

Normativa

- Regulamento Estudantes
- Estatuto Estudantado (BOE 31/01/2010)
- Normativa de Permanencia da Universidade de Vigo
- Regulamento de Voluntariado

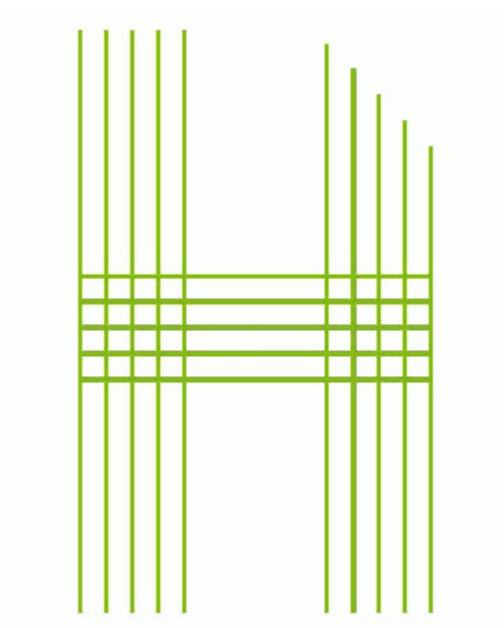
- **Plan de Acción Titorial**

Outra información de interese para o alumnado

- Actividades culturais

Información de Interese

ESTUDAR EN OURENSE

☐ Estudar na Universidade de Vigo

☐ Guía turística de Ourense

☐ Aloxamento en Ourense

☐ Hoteis e Hostais

☐ Pisos compartidos. Contactar coa ORI.

☐ Información para o alumnado da Universidade de Vigo:

☐ Alumnado da Universidade de Vigo

CONTACTOS INTERESE UNIVERSIDADE DE VIGO

Páxina web:

<http://www.uvigo.es/>

Central: 986 81 20 00

Información Xeral: 986 81 3600

Información ao alumnado: 986 81 36 30

Rexistro xeral da universidade: 986 81 39 02

Rexistro do Campus de Vigo: 986 81 36 10

Rexistro do Campus de Ourense: 988 38 71 03

Gabinete de prensa: 986 81 3604. prensa@uvigo.es

AREA DE SERVIZOS Á COMUNIDADE

Actividades culturais: 986 81 36 03 / 26. vicext@uvigo.es

Actividades deportivas: 986 81 21 82 / 986 81 22 04; deportes@uvigo.es

Servizo de alumnado: 986 81 360 /09 xsadal@uvigo.es

LERD de Vigo: 986 81 37 71 /72

LERD de Ourense: 988 38 71 02

Bolsas: 986 81 19 99 / 813612. bolsas@uvigo.es

Asesoría Xurídica: 986 81 3576

Oficina ORI: 986 81 21 78 /986 81 35 50 ; ori@uvigo.es

Oficina do Medio Ambiente (OMA): 986 81 38 83; oma3@uvigo.es

BIBLIOTECA DO CAMPUS DE OURENSE

Presente fisicamente nos tres campus, a Biblioteca Universitaria conta en cada un deles cunha biblioteca central e varias salas repartidas polas escolas e facultades que compoñen a Universidade.

A Biblioteca Central do Campus de Ourense, fundada no ano 2000, conta cun fondo de uns 100.000 libros e unhas 750 publicacións periódicas divididas en diferentes temas como son xeografía, historia, arte, dereito e química.

Servizos que ofrece:

☐ Préstamo interbibliotecario a nivel nacional e internacional.

☐ Préstamo para alumnos, PDI e PAS.

☐ Información bibliográfica, búsquedas e referencias bibliográficas.

☐ Catálogo automatizado colectivo de publicacións periódicas (a nivel nacional).

Contacto:

Conserxería (988 387320)

Campus As Lagoas - 32004- Ourense

Horario de atención ao público: De luns a venres de 8:30h a 21:00h

Acceso ao Catálogo da Biblioteca

CONTA DE CORREO ELECTRÓNICO DA UNIVERSIDADE DE VIGO

Basta con estar matriculado na Universidade e dispor do cartón universitario.

No momento de formalizar a matrícula créase unha conta de correo cun nome de usuario e coa extensión alumnos.uvigo.es

Con ese nome de usuario e esa clave tamén poderás acceder á rede WIFI. Todas as instalacións da Universidade de Vigo teñen acceso a internet por rede WIFI

<http://www.uvigo.es>

CARNET UNIVERSITARIO

O Carné Universitario é unha tarxeta intelixente realizada en colaboración co Santander, que acredita o estudiantado, profesorado e personal de administración e servizos como membros da comunidade universitaria.

Ademais de todas as funcións asociadas ás tarxetas intelixentes, o carné poderá dispoñer de servizos financeiros 4B Maestro, se se solicitan voluntariamente

Para qué podes utilizalo?

Acreditación universitaria

Acceso a recintos e ordenadores das aulas de informática e persoais*

Préstamo de libros en bibliotecas

Consultas en Puntos de Información e, opcionalmente, en caixeiros 4B*

Tarxeta deportiva

Moedeiro electrónico

Descontos en comercios

Tarxeta 4B Maestro (opcional)

Firma Electrónica

Solicítalo en calquera momento nas Oficinas Universitarias Santander do campus, levando unha fotografía recente. Recíbalo no teu domicilio particular. Para que inclúa o servizo 4B Maestro só necesitas ser titular dunha conta bancaria no Santander. Esta conta non ten nin gastos de administración nin de mantemento.

O Carné Universitario non hai que renovalo cada ano. Para activar a función financeira diríxete á Oficina Universitaria.

SEGURO ESCOLAR

Os alumnos da Universidade de Vigo, sexa cal for a súa nacionalidade ou estudos que cursen, quedan cubertos por un seguro escolar. Do mesmo xeito que se regula para os niveis educativos previos, a Lei establece a cobertura obrigatoria.

Ademais, a Universidade de Vigo subscribiu un seguro adicional, seguro cum laude, para todos os seus alumnos, incluídos aqueles que non quedan cubertos polo seguro obrigatorio. Ambos os seguros páganse no momento de formalizar a matrícula, polo que non teñen custo adicional algún.

Con carácter complementario aos dous anteriores, a Universidade de Vigo dispón dun seguro voluntario, seguro cum laude plus, con maiores coberturas que aqueles e a un custo moi reducido (ao redor de 10 euros por curso).

OUTROS SERVIZOS

- **Actividades Culturais**
- **Deportes**
- **Voluntariado**

- Area de Emprego
- Fundación Universidade de Vigo
- Gabinete psicopedagógico
- Tribunal de Garantías

Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
002M143V03101	Concepto e Categorias do Patrimonio Cultural	1c	3
002M143V03102	Valor e Significado do Patrimonio Cultural	1c	3
002M143V03103	Protección Xurídica do Patrimonio Cultural	1c	3
002M143V03104	Figuras de Intervención e Xestión de Proxectos	1c	3
002M143V03105	Novos Modos de Xestión e Protección do Patrimonio Cultural	1c	3
002M143V03107	Técnicas de Representación CAD do Patrimonio	1c	3
002M143V03108	Tecnoloxías SIG para o Inventario do Patrimonio Cultural	1c	3
002M143V03109	Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural	1c	3
002M143V03110	Técnicas de Prospección do Subsolo Superficial	1c	3
002M143V03111	Introducción á topografía e produción cartográfica	1c	3
002M143V03207	Caracterización e Documentación Histórico-Artística	2c	3
002M143V03208	Territorios e Paisaxe Cultural	2c	3
002M143V03209	Historia, Memoria, Identidade e Patrimonio Cultural	2c	3
002M143V03210	Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural	2c	3
002M143V03211	Deseño de Exposicións e Modelos Expositivos	2c	3
002M143V03212	Patrimonio Arquitectónico, Territorio e Paisaxe Urbana	2c	3
002M143V03213	Prácticas	2c	6
002M143V03214	Traballo Fin de Máster	2c	9
002M143V03215	Educación patrimonial e innovación social	2c	3
002M143V03216	Patrimonio cultural e turismo	2c	3

O02M143V03217	Introdución á avaliación estrutural de construcións patrimoniais	2c	3
O02M143V03218	Técnicas non destructivas para a avaliación do patrimonio cultural inmobile	2c	3

DATOS IDENTIFICATIVOS**Concepto e Categorías do Patrimonio Cultural**

Materia	Concepto e Categorías do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03101			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Profesorado	Álvarez Vázquez, Miguel Ángel Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Correo-e	fermin@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1060			
Descrición xeral	Trátase dunha materia de carácter introdutorio e xeneralista, que ten como obxectivo comprender e valorar a importancia do Patrimonio Cultural na sociedade contemporánea.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A5	Que os estudantes teñan as destrezas de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de maneira que sexa autodirixida ou autónoma.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer o concepto de Patrimonio Cultural, a súa evolución e as súas distintas categorías	A5 B1 C8 D4 D6

Contidos

Tema	
☐ O concepto de Patrimonio Cultural	Orixes e evolución desde o s. XIX (Patrimonio Nacional). Rasgos definitorios básicos na actualidade. Categorías xerais nas que se clasifica (Natural/Cultural; Material/Inmaterial; Moble/Inmoble).
☐ O Patrimonio Natural	Definición e características propias e singulares. Orixes e evolución do concepto ata a actualidade. Estratexias xerais de conservación e intervención. A obvia interacción coa acción antrópica: Paisaxes, Territorios. Patrimonios emerxentes relacionados: xeolóxico e mineiro, paleontolóxico, etc.
☐ O Patrimonio Cultural	Clasificación xeral segundo as normativas e convencións: Histórico/Artístico, Arqueolóxico, Etnográfico, Bibliográfico e Documental. Características e particularidades propias de cada categoría. Estratexias xerais de conservación e intervención. Patrimonios emerxentes relacionados (científico/técnico, industrial, etc.).

☐ O caso específico do Patrimonio Cultural Inmaterial	Definición, características e evolución do concepto ata a actualidade. Relacións e interaccións cos patrimónios materiais.
☐ Categorias patrimoniais	As cambiantes e difusas fronteiras entre os diversos tipos e categorías patrimoniais. Definicións xurídicas e conceptos epistemolóxicos. Patrimonios consolidados e patrimónios emerxentes. Os patrimónios integrais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminario	5	0	5
Estudo de casos	0	24	24
Resolución de problemas de forma autónoma	0	30	30
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Traballo	0	9	9
Observación sistemática	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e as súas motivacións. Presentación da materia e dos entornos nos que se desenvolverá o módulo, empregando ferramentas de teleformación e telecomunicación.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Estudo de casos	Análise de casos ou situacións en relación co concepto e categorías do Patrimonio Cultural. Proceso sustentado na plataforma de teleformación.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades vinculadas ó desenvolvemento da reflexión, debate, crítica e xeneración aberta de alternativas mobilizando os coñecementos e as habilidades dos estudantes mediante as diferentes ferramentas tecnolóxicas de docencia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Interacción docente/alumnado coa finalidade de exposición básica de contidos, orientación, asesoramento e resolución de dúbidas no proceso do aprendizaxe, co apoio dos medios de teleformación.

Probas	Descrición
Traballo	Resolución de dúbidas e atención personalizada dos exercicios prácticos realizados polo alumnado (glosario, foros específicos). Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test, realizada a traveso da plataforma virtual. O resultado de aprendizaxe avaliado é: Coñecer o concepto de patrimonio cultural, a súa evolución e as súas distintas categorías.	40	A5	B1	C8	D4 D6
Traballo	O alumnado realiza e presenta un traballo que consiste en pequenos textos e comentarios críticos en resposta aos exercicios prácticos (glosario, foros específicos) plantexados polo profesorado. O resultado de aprendizaxe avaliado é: Coñecer o concepto de patrimonio cultural, a súa evolución e as súas distintas categorías	40	A5	B1	C8	D4 D6
Observación sistemática	Comunicación e participación activa nas actividades da materia través de medios telemáticos. O resultado de aprendizaxe avaliado é: Coñecer o concepto de patrimonio cultural, a súa evolución e as súas distintas categorías	20	A5	B1	C8	D4 D6

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado

poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: exame tipo test (50%) + entrega de exercicios (glosario, foros específicos) (50%)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizaráse no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

García Cuetos, P., **El patrimonio cultural: conceptos básicos**, Universidad de Zaragoza, 2011

QUEROL, M.A., **Manual de gestión del Patrimonio Cultural**, Akal, 2010

Tugores, F. e Planas, R., **Introducción al Patrimonio Cultural**, Trea, 2006

HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, F., **El patrimonio cultural: la memoria recuperada**, Trea, 2002

Bibliografía Complementaria

Babelon, J.P e Chastel, A., **La notion de patrimoine**, Liana Levi, 2000

Choay, F., **Alegoría del Patrimonio**, Gustavo Gili, 2007

García Cuetos, P., **Humilde condición: el patrimonio cultural y la conservación de su autenticidad**, Trea, 2009

Monterroso Montero, J.M., **Protección y conservación del patrimonio: principios teóricos**, Tórculo, 2001

Moure Romanillo, A. (Ed.), **Patrimonio Cultural y Patrimonio Natural. Una reserva de futuro**, Universidad de Cantabria, 2003

UNESCO, **¿Qué es el patrimonio cultural inmaterial?** <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/01851-ES.pdf>,

UNESCO, **Gestión del Patrimonio Mundial natural** <http://whc.unesco.org/en/managing-natural-world-heritage/>,

UNESCO, **Gestión del Patrimonio Mundial cultural** <http://whc.unesco.org/en/managing-cultural-world-heritage/>,

---

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Valor e Significado do Patrimonio Cultural**

Materia	Valor e Significado do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03102			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Profesorado	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Correo-e	fermin@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1061			
Descrición xeral	A materia ten como obxectivo que os alumnos aprendan a analizar críticamente o valor patrimonial dos bens culturais, e coñezan as ferramentas metodolóxicas necesarias para o proceso de estimación do valor patrimonial, empregando criterios estandarizados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A5	Que os estudantes teñan as destrezas de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de maneira que sexa autodirixida ou autónoma.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer as ferramentas metodolóxicas para a realización dun proceso de estimación de valor dun ben cultural calquera, a partir de criterios estandarizados.	A5 B1 C8 D4 D6

Contidos

Tema	
☐ Valores e significado do Patrimonio Cultural	Principais cualidades positivas de recoñecemento e aprezo do Patrimonio Cultural na sociedade contemporánea. Valor potencial e valor efectivo ou real.
☐ O valor estético/formal	Antigüidade, artificio, monumentalidade, beleza. A integración do patrimonio na paisaxe urbana e rural. O valor utilitario: rehabilitacións para novos usos e a súa problemática.
☐ O valor informativo/histórico	Cómo coñecer o pasado a traveso do patrimonio. A investigación como ferramenta básica xeneradora de valor histórico.
☐ O valor asociativo/simbólico	A comunicación directa pasado-presente inherente ó patrimonio. O patrimonio como símbolo cultural identitario das comunidades humanas. Problemática de a quen representa o patrimonio cultural a escala local, nacional e mundial.

☐ O valor económico do patrimonio cultural	Educación, cultura, turismo e desenvolvemento. Modelos económicos e políticas culturais aplicadas ó patrimonio no mundo contemporáneo. O patrimonio cultural como recurso económico, xenerador de riqueza (beneficios directos e indirectos) e de calidade de vida.
☐ Os informes de valoración patrimonial (IVP)	Estratexias, estándares e sistemas de medición e cuantificación do valor patrimonial do bens culturais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	0	5
Resolución de problemas de forma autónoma	0	14	14
Estudo de casos	0	20	20
Actividades introdutorias	1	0	1
Traballo	0	28	28
Exame de preguntas obxectivas	0	1	1
Observación sistemática	0	5	5
Presentación	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Interacción docente/alumnado coa finalidade de exposición básica de contidos, orientación, asesoramento e resolución de dúbidas no proceso do aprendizaxe, co apoio dos medios de teleformación.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades vinculadas ó desenvolvemento da reflexión, debate, crítica e xeneración aberta de alternativas mobilizando os coñecementos e as habilidades dos estudantes mediante as diferentes ferramentas tecnolóxicas de docencia.
Estudo de casos	Análise de casos ou situacións en relación co concepto e categorías do Patrimonio Cultural. Proceso sustentado na plataforma de teleformación.
Actividades introdutorias	Sesión orientada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e as súas motivacións. Presentación da materia e dos entornos nos que se desenvolverá o módulo, empregando ferramentas de teleformación e telecomunicación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de dúbidas e atención personalizada dos exercicios prácticos realizados polo alumnado (glosario, foros específicos). Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.
Estudo de casos	Información e asesoría personalizada das prácticas autónomas realizadas polo alumnado a traveso das TIC. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo	O alumnado realiza e presenta un Informe de Valoración Patrimonial (IVP) sobre un ben cultural da súa elección (transversal do módulo), utilizando ferramentas de entrega remota na plataforma virtual. Avaliación do resultado da aprendizaxe "Coñecer as ferramentas metodolóxicas para a realización dun proceso de estimación do valor dun ben cultural calquera, a partir de criterios estandarizados".	40	B1
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test, realizada a traveso da plataforma virtual. Avaliación do resultado da aprendizaxe "Coñecer as ferramentas metodolóxicas para a realización dun proceso de estimación do valor dun ben cultural calquera, a partir de criterios estandarizados".	30	B1 C8 D4
Observación sistemática	Comunicación e participación activa nas actividades da materia a traveso dos medios telemáticos. Avaliación do resultado da aprendizaxe "Coñecer as ferramentas metodolóxicas para a realización dun proceso de estimación do valor dun ben cultural calquera, a partir de criterios estandarizados".	20	B1

Presentación	Presentación e defensa na aula do Informe de Valoración Patrimonial (IVP elaborado polo alumno/a. Avaliación do resultado da aprendizaxe "Coñecer as ferramentas metodolóxicas para a realización dun proceso de estimación do valor dun ben cultural calquera, a partir de criterios estandarizados".	10
--------------	---	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: exame tipo test (40%) + entrega dun Informe de Avaliación Patrimonial (IVP) (60%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Ballart Hernández, J, **El patrimonio histórico y arqueológico: valor y uso**, 1, Ariel, 1997
- Ballart Hernández, J.; Juan i Treserras,J., **Gestión del patrimonio cultural**, 4, Ariel, 2008
- Pedersen,A., **Gestión del turismo en sitio del Patrimonio Mundial. Manual práctico para administradores de sitios del Patrimonio Mundial.**, 1, <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001286/12867>, 2005
- AA.VV., **Sistema de valoración patrimonial de los Enclaves arqueológicos de Aragón**, 1, Gobierno de Aragón, 1999
- AA.VV., **O valor crítico dos bens culturais. Videos das conferencias**, 1, Consello da Cultura Galega, 2008
- Barciela, Melgarejo e López Eds., **Los bienes culturales y su aportación al desarrollo sostenible**, 1, Universidad de Alicante, 2012

Bibliografía Complementaria

- Frey, B.S., **La economía del arte**, 1, La Caixa, 2000
- Thorsby, D., **Economía y Cultura**, 1, Gestion Cultural, 2008
- Rizzo, I. e Mignosa, A. Eds., **Handbook on the economics of Cultural Heritage**, 1, E. Elgar Pub., 2013
- Bonet, L.; Castañer, X.; Font, J. (Eds.), **Gestión de proyectos culturales: análisis de casos**, 2, Ariel, 2009
- Castillo Oreja, M.A. (ed), **Ciudades históricas: conservación y desarrollo**, Fundación Argentaria - Visor Dis, 2000
- Domínguez Arranz, A. (Ed), **El patrimonio arqueológico a debate: su valor cultural y económico**, Gobierno de Aragón, 2008
- Fontenla Sanjuán, C. (coord.), **Contorno dos Monumentos en Galicia, delimitación e protección**, Dirección Xeral do Patrimonio Cultural, 1998
- Hardesty, D.L.;Little, B.J., **Assessing site significance. A Guide for Archaeologists and Historians**, Altamira Press, 2000
- Herrera Prieto, L.C. (coord.), **Turismo cultural: el patrimonio histórico como fuente de riqueza**, Fundación del Patrimonio Histórico de Castilla y L, 2000
- López Silvestre F., Días-Fierros Viqueira,F. (coord.), **Olladas críticas sobre a paisaxe**, Consello da Cultura Galega, 2009
- Sanz Lara, J.A., **Valoración económica del patrimonio cultural**, Trea, 2004
- AA.VV., **El Patrimonio intangible y otros aspectos relativos a los itinerarios culturales, Congreso Internacional del CIIC (ICOMOS)**, [http://www.esicomos.org/Nueva_carpetas/INDEX_2ESI], 2002

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Protección Xurídica do Patrimonio Cultural**

Materia	Protección Xurídica do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03103			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly #PortuguésAmigável Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Ricoy Casas, Rosa María			
Profesorado	Ricoy Casas, Rosa María			
Correo-e	rricoy@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1062			

Descrición xeral Esta é unha Materia do programa English Friendly e Portugués amigable. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés e portugués, b) atender as titorías en inglés e portugués, c) probas e avaliacións en inglés e portugués.

Descrición do programa: As materias English Friendly e Portugués amigable son materias de graos e mestrados oficiais da Universidade de Vigo que se imparten en castelán/galego, pero nas que o profesorado adquire os seguintes compromisos: Indicar o carácter English Friendly e Portugués amigable da materia na guía docente, segundo o procedemento indicado pola Vicerreitoría; Traducir a guía docente da materia ao inglés e portugués durante o período de edición das guías docentes, prestando especial atención a descrición xeral, contidos e avaliación; Facilitar os materiais e as referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés e portugués, no caso de que así o precisase o estudantado internacional; Atender as titorías en inglés, se así o precisase o estudantado internacional; Diseñar e implementar as probas e as avaliacións en inglés e portugués, se así o precisase o/a estudante internacional; Sempre que sexa posible, as presentacións PPT ou noutro formato, subíranse ao espazo MOOVI en dúas versións (inglés/portugués e español/galego); As prácticas/exercicios/casos de estudo ofreceranse tanto en inglés e portugués coma en español/galego, sempre que sexa posible.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C3	Adquirir a capacidade de redactar proxectos de intervención no Patrimonio Cultural de acordo coa lexislación específica reguladora.
C4	Adquirir a capacidade de catalogar o verdadeiro patrimonio cultural, podendo establecer mecanismos de protección xurídica e preventiva.
D1	Capacidade de comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos diferentes campos do coñecemento e a práctica profesional co obxectivo de lograr unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D9	Coñecer e xestionar a lexislación aplicable ao sector, coñecer a contorna social e empresarial e saber relacionarse coa administración competente integrando este coñecemento no desenvolvemento de proxectos de enxeñería e no desenvolvemento de calquera aspecto do seu traballo profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender os conceptos chave na contorna do patrimonio, a nivel xurídico, para a súa formación académica e o seu desenvolvemento profesional a través dunha síntese coherente e ordenada do abundante e disperso corpus legal neste ámbito	A4 B1 C3 C4 D1 D9

Capacitar ao alumno para desenvolver proxectos e traballos no ámbito patrimonial con suficientes coñecementos legais, a través de clases eminentemente prácticas	A4 B1 C3 C4 D1 D9
--	----------------------------------

Contidos

Tema	
1. Protección Xurídica do Patrimonio Cultural: normativa e institucións.	<p>1.1 Breve referencia histórica (lexislación, espolio e restauración)</p> <p>1.2 Normativa (Local-Autonómica-Estatal-UE-Internacional). Especial referencia ás Leis de Patrimonio Cultural (a nivel nacional e de Galicia). Principais Institucións do Patrimonio Cultural</p> <p>1.3 ¿Patrimonio Cultural ou Histórico?. Tipos de Patrimonio</p> <p>1.4 Tipos de Bens. Graos ou Categorias de Declaración</p>
2. Protección Xurídica do Patrimonio Cultural: risco, control e sanción.	<p>2.1 Comercio e exportación.</p> <p>2.2. Espolio. Detectores de Metais. Tráfico de bens.</p> <p>2.3. Achados. Tasación.</p> <p>2.4. Destrución e Sanción.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminario	5	20	25
Estudo de casos	1	30	31
Resolución de problemas	0	18	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión de 1 hora de duración destinada á presentación da materia, da docente e a toma de contacto co alumnado. Despois de realizar unha breve presentación e toma de contacto entre a docente e o alumnado, explicarase a contorna no que se desenvolverá o módulo (a través de ferramentas de teleformación e telecomunicación); presentarase a materia e os seus obxectivos básicos; realizarase unha explicación básica dos contidos de cada tema e os principais recursos para a súa aprendizaxe; así como o calendario, metodoloxía e criterios de avaliación. Finalmente explicaranse os recursos dispoñibles para porse en contacto coa docente e os compañeiros, formular preguntas ou realizar tutorías online.
Seminario	Estarán a disposición do alumnado 4 horas de tutoría en grupo coa finalidade de orientación, asesoramento e resolución de dúbidas no proceso de aprendizaxe a través de medios de teleformación.
Estudo de casos	Proporase a análise dun ou varios problemas ou casos reais, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, como medio encamiñado á aplicación práctica da teoría estudada na materia. Realizarase a través de medios de teleformación.
Resolución de problemas	Actividades vinculadas ao desenvolvemento da reflexión, o debate, a crítica e a xeración aberta de alternativas e hipóteses de solución, utilizando os coñecementos e habilidades que pretenden desenvolverse a través desta materia. Realizarase a través de medios de teleformación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	A docente responderá a todas as dúbidas en relación aos contidos da disciplina polo alumnado (de maneira virtual a través de Moovi, titoría virtual previamente concertada, telefónica ou por email).
Seminario	A docente responderá a todas as dúbidas en relación aos contidos da disciplina polo alumnado (de maneira virtual a través de Moovi, titoría virtual previamente concertada, telefónica ou por email).

Estudo de casos	A docente responderá a todas as dúbidas en relación aos contidos da disciplina polo alumnado (de maneira virtual a través de Moovi, titoría virtual previamente concertada, telefónica ou por email).
Resolución de problemas	A docente responderá a todas as dúbidas en relación aos contidos da disciplina polo alumnado (de maneira virtual a través de Moovi, titoría virtual previamente concertada, telefónica ou por email).

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición					
Actividades introdutorias	Participación nas clases teóricas e nos foros da disciplina	10	A4	B1	C3	D1
Seminario	Realizaranse probas de avaliación on-line (probas tipo test), sobre os contidos da materia (temas 1 e 2) -sobre as explicacións dos seminarios da docente- na data indicada e cuxa información estará desde o principio do curso dispoñible na plataforma MooVi.O resultado de aprendizaxe avaliada é: Comprender os conceptos clave arredor do patrimonio cultural, a nivel xurídico, para a súa formación académica e o seu desenvolvemento profesional a través dunha síntese coherente e ordenada do abundante e disperso corpus legal neste ámbito.	40		B1	C3	D1
Estudo de casos	Realizaranse os traballos e proxectos propostos pola docente, utilizando ferramentas de entrega remota na data indicada e cuxa información estará desde o principio do curso dispoñible na plataforma MooVi.El resultado de aprendizaxe avaliado é: Capacitar ao alumno para desenvolver proxectos e traballos no ámbito patrimonial con suficientes coñecementos legais, a través de clases eminentemente prácticas.	25			C3	C4
Resolución de problemas	Realizaranse os traballos e proxectos propostos pola docente, utilizando ferramentas de entrega remota na data indicada e cuxa información estará desde o principio do curso dispoñible na plataforma mooVi.O resultado de aprendizaxe avaliada é: a análise crítica de aspectos relacionados co Patrimonio Cultural	25		B1		D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: nas mesmas que na avaliación continua.

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Para a culminación exitosa da materia, é recomendable o seguimento do cronograma que estará accesible ao comezo do Máster (Faitic), o cal facilitará a debida realización das actividades planificadas pola docente. Non se avaliará ningunha actividade nin traballo presentado fóra de prazo. É recomendable formular calquera dúbida á docente da materia para poder emendala o máis axiña posible e non esperar ao límite da data de entrega.

A avaliación da convocatoria ordinaria e a segunda convocatoria realizarase de igual modo, cos mesmos requisitos.

Esta materia é English Friendly e Portugués amigable, o que implica o seguinte compromiso: A materia impártese en castelán e galego pero o profesorado traduce a Guía docente ao inglés e portugués; Facilitaranse materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés e portugués, as titorías serán atendidas en inglés e portugués, se así o demanda o estudante internacional, e as probas e avaliacións deseñaranse e implementaranse en inglés (todo isto farase se así o demanda o estudante internacional).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

AAVV, **250 años de arqueología y patrimonio. Documentación sobre arqueología y patrimonio histórico de la Real Academia de la Historia. Estudio general e índices**, 2003

DÍAZ-ANDREU GARCÍA, G.; MORA RODRÍGUEZ, G.; CORTADELLA I MORRAL, J. (Coord.), **Diccionario histórico de la Arqueología en España**, Marcial Pons, Ediciones de Historia, 2009

MINISTERIO DE CULTURA, **Plan Nacional de Protección del Patrimonio Cultural Subacuático Español: libro verde**, 2010

QUEROL FERNÁNDEZ, M^a.A, **Manual de Gestión del Patrimonio Cultural**, Akal, 2010

RUIZ MANTECA, R., **Régimen jurídico del patrimonio cultural subacuático**, UNED, 2011

Merillas, O. F., Maestre, E. M., & Peña, D. R., **El nuevo Plan Nacional de Educación Patrimonial, una estrategia imprescindible**, PH: Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico, (113), 2-5., 2024

Recomendaciones

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (e-meeting, Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

Para a culminación exitosa da materia é recomendable o seguimento do cronograma que estará accesible ao comezo do Máster, o cal facilitará a debida realización das actividades planificadas pola docente.

As lecturas obrigatorias da materia están dispoñibles na plataforma MooVi.

Non se avaliará ningunha actividade nin traballo presentado fóra de prazo.

É recomendable formular calquera dúbida á docente da materia para poder emendala o máis axiña posible.

A avaliación da convocatoria ordinaria e a segunda convocatoria realizarase de igual modo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Figuras de Intervención e Xestión de Proxectos**

Materia	Figuras de Intervención e Xestión de Proxectos			
Código	O02M143V03104			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#FrançaisAmical #PortuguêsAmigável Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo			
Coordinador/a	Fernández Fernández, Adolfo			
Profesorado	Fernández Fernández, Adolfo González Méndez, Matilde Patiño Cambeiro, Faustino			
Correo-e	adolfo@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1063			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno adquira a capacidade de aplicar a regulación administrativa ao redactar e executar un proxecto de intervención. Debe aprender a escribir proxectos de execución, axustados aos criterios de calidade, seguridade e hixiene.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os alumnos sexan capaces de integrar o coñecemento e afrontar a complexidade de facer xuízos a partir dunha información que, incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C2	Adquirir a capacidade de deseñar protocolos de intervención, establecendo tipos, prioridades e intensidades de acción ante un bens culturais en risco de alteración.
C3	Adquirir a capacidade de redactar proxectos de intervención no Patrimonio Cultural de acordo coa lexislación específica reguladora.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.
D9	Coñecer e xestionar a lexislación aplicable ao sector, coñecer a contorna social e empresarial e saber relacionarse coa administración competente integrando este coñecemento no desenvolvemento de proxectos de enxeñería e no desenvolvemento de calquera aspecto do seu traballo profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Adquirir a capacidade para redactar proxectos de execución, axustados a criterios de calidade, seguridade e saúde	A3 B1 C2 C3 D5 D9
Adquirir a capacidade para aplicar a normativa administrativa á hora de redactar e executar un proxecto de intervención	A3 B1 C2 C3 D5 D9

Contidos

Tema
------

1. Intervención e xestión no Patrimonio Cultural	1.1. Principios teóricos e metodolóxicos. 1.2. Figuras de intervención no Patrimonio Cultural: Accións regulares e proxectos.
2. O proxecto como figura de intervención	2.1 Características xerais e clasificación dos proxectos. 2.2. O ciclo do proxecto.
3. Contidos dun proxecto de intervención no patrimonio cultural	3.1. Elaboración e redacción dun proxecto de intervención. 3.2. Elementos básicos dun proxecto de intervención patrimonial.
4. Aspectos básicos de calidade, seguridade e saúde en proxectos de intervención no patrimonio cultural.	4.1. Conceptos básicos sobre seguridade e saúde. Marco lexislativo. Aplicación de criterios de seguridade e saúde nas intervencións sobre patrimonio. 4.2. Calidade. Fundamentos de xestión da calidade no patrimonio.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	4.5	14	18.5
Estudo de casos	2	15	17
Resolución de problemas de forma autónoma	0	14	14
Actividades introdutorias	0.5	0	0.5
Traballo	0	15	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	5	5
Observación sistemática	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Exposición dos principais contidos teóricos da materia con axuda de medios audiovisuais e conexión remota.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, diagnósticalo e adentrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregaranse como complemento das clases teóricas para o autoaprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Presentaranse ficha da materia, obxectivos, calendario, criterios de avaliación, así como foros de debate e noticias e demais contornas nos cales se desenvolverá a aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Resolución de dúbidas e atención personalizada a traveso da plataforma de teledocencia Moodle (foro de dúbidas e consultas) e videoconferencia Campus Remoto.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de dúbidas e atención personalizada dos exercicios prácticos realizados polo alumnado (glosario, foros específicos). Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.
Probas	Descrición
Traballo	Información e asesoría personalizada para a realización do borrador de proxecto de intervención polo alumnado a través do TIC. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo	Elaboración, redacción e entrega dun borrador ou esquema de proxecto de intervención	40	A3	B1	C2	D5
					C3	D9
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios: entrega de comentarios críticos sobre os artigos, documentos ou enlaces presentados en cada tema	40	A3	B1	C2	D5
					C3	D9

Observación sistemática	Comunicación y participación activa en la materia a través de los medios telemáticos: acceso y uso de la plataforma de teledocencia (descarga de documentos, participación en foros generales), participación en las sesiones presenciales (en directo o visualización asíncrona de las grabaciones), uso de otros sistemas de comunicación.	20	A3	B1	C2 C3	D5 D9
-------------------------	--	----	----	----	----------	----------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: resolución de problemas e/ou exercicios (50%), traballo (50%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Criado Boado, Felipe, **Hacia un modelo integrado de investigación y gestión del Patrimonio Histórico: la cadena interpretativa como propuesta**, Patrimonio Historico Boletín 16, Junta de Andalucía, 1996

Azkárate, Barreiro, Criado et alii, **La arqueología hoy**, ACTAS CONGRESO *MEDIO SIGLO DE ARQUEOLOGÍA EN EL CANTÁBRICO ORIENTAL Y SU ENTORNO* 599-616, Vitoria-Gasteiz, 2009

Instituto Andaluz de Patrimonio Histórico (IAPH), **Protocolo Nº 1 Informe de diagnóstico y propuesta de intervención**, Junta de Andalucía, sin fecha

Instituto Andaluz de Patrimonio Histórico (IAPH), **Protocolo Nº 2 Proyecto de intervención.**, Junta de Andalucía, sin fecha

Instituto Andaluz de Patrimonio Histórico (IAPH), **Protocolo Nº 3 Memoria final de la intervención.**, Junta de Andalucía, sin fecha

Gobierno de España, **Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público**, «BOE» núm. 272, de 9 de noviembre de 2017, páginas 107714 a 108007, Gobierno de España, 2017

Luque Gallegos, Virginia, **Aproximación a una metodología de evaluación de calidad en centros de interpretación, PERIFÉRICA (15771172)- 2014**, n. 15- pp. 409-432, Universidad de Cádiz, 2014

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Novos Modos de Xestión e Protección do Patrimonio Cultural**

Materia	Novos Modos de Xestión e Protección do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03105			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	Alonso González, Pablo de Uña Álvarez, Elena Pilar Pemán Sánchez, Luís Miguel			
Correo-e	edeuna@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1064			
Descrición xeral	Coñecemento dos novos modos de xestión patrimonial, coa finalidade de capacitar para o deseño de intervencións sobre os conxuntos patrimoniais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
D3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
D7	Concebir a protección do patrimonio cultural nun marco de desenvolvemento sostible.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento dos diversos modelos de xestión patrimonial	A1 B1 C8 D3 D7
Aplicación do coñecemento dos diversos modelos de xestión patrimonial no deseño de esquemas semellantes na intervención sobre conxuntos patrimoniais novos	A1 B1 C8 D3 D7

Contidos

Tema	
1. Xestión de Paisaxes e Territorios	1.1 Antecedentes: enfoques sectoriais 1.2 Cambios: novos modos de integración, colaboración e participación
2. Patrimonio expandido e dinámicas da xestión	2.1 ¿Qué é o patrimonio expandido? 2.2 Dinámicas participativas na xestión patrimonial
3. Cooperación e salvaguarda do patrimonio cultural	3.1 Concepto, paradigmas e modos de organización 3.2 Organismos e instrumentos de cooperación internacional

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Seminario	5	15	20
Estudo de casos	1	21	22
Observación sistemática	0	1	1
Debate	0	5	5
Traballo	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e as súas motivacións. Presentación da materia e dos entornos nos que se desenvolverá o módulo, empregando ferramentas de teleformación e telecomunicación.
Seminario	Interacción docente/alumnado coa finalidade de orientación, asesoramento e resolución de dúbidas no proceso do aprendizaxe, co apoio dos medios de teleformación.
Estudo de casos	Análise dun feito, fenómeno, suceso real no ámbito da xestión do patrimonio cultural introducindo á una proposta de proxecto de interpretación, mantendo as liñas dun protocolo inicial de traballo que acredite o progreso teórico-práctico do alumnado na materia. Proceso sustentado na plataforma de teleformación.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	A atención personalizada consistirá na orientación do nivel de aprendizaxe requirido, a introducción os materiais, a resolución de dúbidas e a explicación da dinámica do desenvolvemento da materia na plataforma de teledocencia.
Estudo de casos	A atención personalizada consistirá nas orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe na plataforma de teledocencia.

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Observación sistemática	Control e seguimento continuo do progreso do alumnado na materia, baseados en criterios de uso eficiente dos Tics e de intervención na contorna virtual. Comunicación e participación activa nas actividades da materia a través de medios telemáticos. Resultado de aprendizaxe avaliada: coñecer os diversos modelos de xestión patrimonial	30	A1	B1	C8	D3	D7
Debate	Comunicación e participación activa no foro de debate entre o grupo de estudantes, centrada nos contidos da materia. Resultado de aprendizaxe avaliada: coñecer os diversos modelos de xestión patrimonial	30	A1	B1	C8	D3	D7
Traballo	O alumnado realiza e presenta un proxecto de interpretación do patrimonio cultural no contexto da súa xestión (análise e comentario, individual e colaborativo) utilizando ferramentas de entrega remota na data indicada. Avaliación do resultado de aprendizaxe: Aplicación do coñecemento dos diversos modelos de xestión patrimonial no deseño de esquemas semellantes na intervención sobre conxuntos patrimoniais novos	40	A1	B1	C8	D3	D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Traballo (40%) + entrega de exercicios (foro

específico, comentario de sesións virtuais) (60%)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarásese no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Para todo o alumnado especificarase en MooVi as metodoloxías docentes e as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega. A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bravo Herrera, F.E., **Cooperación internacional y protección del patrimonio cultural: la gestión de la UNESCO y de la OEA**, 2007

Delgado, M., **Sobre antropología, patrimonio y espacio público**, 2006

Gómez Sal, A., **Dilemas y perspectivas en la gestión territorial de los patrimonios públicos**, 2013

Lafuente, A., **Los cuatro entornos del procomún**, Acceso 2017

Lopo, M., **Memoria, historia y silencio en la construcción de territorios emblemáticos**, 2010

Martínez Yañez, C., **Patrimonialización del territorio y Territorialización del patrimonio**, 2008

Nivón Bolán, E., **La cooperación cultural como proceso de la globalización: Una visión desde América Latina**, 2002

Pereiro Pérez, X., **Patrimonialización y transformación de las identidades culturales**, 2014

Rodríguez Albor, G., **Gestión del patrimonio cultural y cooperación internacional**, 2012

Bibliografía Complementaria

Foro de redes y entidades de Custodia del Territorio,

Laboratorio del Paisaje Cultural de Andalucía,

Plataforma de Custodia del Territorio,

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnicas de Representación CAD do Patrimonio**

Materia	Técnicas de Representación CAD do Patrimonio			
Código	O02M143V03107			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Enxeñaría dos recursos naturais e medio ambiente			
Coordinador/a	Armesto González, Julia			
Profesorado	Armesto González, Julia Patiño Cambeiro, Faustino			
Correo-e	julia@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1065			
Descrición xeral	<p>Esta materia ofrece unas nociones fundamentales sobre los sistemas de representación gráfica y su aplicación en la representación de bienes patrimoniales tanto a través de sus vistas como de otros métodos de proyección. Asimismo proporciona una introducción a las herramientas de software para poder generar planos y documentos de representación gráfica a escala considerando unas pautas básicas recogidas en normas ESO.</p> <p>Objetivos: Gestionar y elaborar documentación geomática de los bienes patrimoniales. Documentar las características físicas, formales y el estado de conservación del patrimonio cultural inmueble y su entorno inmediato.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
C5	Dominar e poder aplicar instrumentos e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural para o seu control tridimensional e a elaboración de documentación gráfica mediante ferramentas CAD.
C6	Analizar, refinar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Realizar cálculos con escalas, interpretar vistas e planos	A2 B2 C5 C6 D4 D8
Elaborar documentación gráfica onde se represente o patrimonio cultural inmovible (planos 2D, modelos 3D) empregando ferramentas CAD	A2 B2 C5 C6 D4 D8

Contidos	
Tema	
Introducción a la representación CAD	- Concepto de plano y dibujo a escala. - Normalización en la edición de planos: formatos, plegado, escala, área de dibujo, rotulación, líneas.
Sistemas de representación	- Fundamentos de sistemas de representación: Diédrico, Planos acotados, Axonométrico, Cónico. - Interpretación de piezas en isométrico; obtención de vistas; fundamentos de acotación - Lectura e interpretación de planos en Sistema de Planos Acotados
Software CAD	- Fundamentos: interfaz, formatos, unidades y espacios de dibujo - Herramientas para delineación en CAD y asistencia al dibujo - Creación de textos en CAD - Introducción y escalado de ortofotos en CAD - Herramientas para edición de planos: trabajo con ventanas gráficas. Impresión en CAD.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	4	0	4
Estudo de casos	0	18	18
Resolución de problemas	0	18	18
Resolución de problemas de forma autónoma	0	27	27
Seminario	2	2	4
Actividades introductorias	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	1	1
Observación sistemática	0	1	1
Exame de preguntas obxectivas	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición de los principales contenidos teóricos de la materia con ayuda de medios audiovisuales. Los alumnos tendrán la posibilidad de asistir a dicha sesión en forma de videoconferencia.
Estudo de casos	Análisis de un problema o caso real, con la finalidad de conocerlo, interpretarlo, resolverlo, generar hipótesis, diagnosticarlo y adentrarse en procedimientos alternativos de solución, para ver la aplicación de los conceptos teóricos en la realidad. Se emplearán como complemento de las clases teóricas para el autoaprendizaje.
Resolución de problemas	Actividades en las que se formulan problemas y/o ejercicios relacionados con la materia.
Resolución de problemas de forma autónoma	El alumno debe desarrollar de forma autónoma el análisis y resolución de los problemas y/o ejercicios.
Seminario	Realización de tutorías grupales y personalizadas, organización de foros, chats, debates, wikis, etc.
Actividades introductorias	Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la asignatura. Se presentarán ficha de la materia, objetivos, calendario, criterios de evaluación, así como foros de debate y noticias y demás entornos en los cuales se desenvolverá el aprendizaje.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atención personalizada para a resolución de problemas
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atención personalizada para a resolución de problemas

Avaliación						
	Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballos e Proxectos de entrega remota	40	A2	B2	C5	D4
					C6	D8

Observación sistemática	Participación activa a través dos medios telemáticos	20	A2	B2	C5	D4
Exame de preguntas obxectivas	Proba que inclúe preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	A2	B2	C5	D4
					C6	D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: exame de preguntas obxectivas (50%), resolución de problemas e/ou exercicios (50%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Tecnoloxías SIG para o Inventario do Patrimonio Cultural**

Materia	Tecnoloxías SIG para o Inventario do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03108			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Departamento do Centro Universitario da Defensa da Escola Naval Militar de Marín Dpto. Externo Enseñaría dos recursos naturais e medio ambiente			
Coordinador/a	Solla Carracelas, María Mercedes			
Profesorado	Lagüela López, Susana Martínez Sánchez, Joaquín Núñez Nieto, Xavier Solla Carracelas, María Mercedes			
Correo-e	merchisolla@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1066			
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo capacitar ao alumno para a xestión de grandes cantidades de datos documentais en diversos formatos, para que cooperen no labor común de xestión do patrimonio cultural. O seu papel básico é dotar ao alumno dos coñecementos teóricos e metodolóxicos necesarios para o deseño de bases de datos así como para a xestión e redacción de metadatos. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
C5	Dominar e poder aplicar instrumentos e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural para o seu control tridimensional e a elaboración de documentación gráfica mediante ferramentas CAD.
C6	Analizar, refinar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Xestionar grandes cantidades de datos documentais en diversos formatos, para que cooperen no labor común de xestión do patrimonio cultural	A2 B2 C5 C6 D4 D8

Capacidade para o deseño de bases de datos, cartografía, así como para a xestión e redacción de metadatos	A2 B2 C5 C6 D4 D8
---	----------------------------------

Contidos

Tema	
Introducción os SIX. Fundamentos e Aplicacións.	- Concepto de SIX. - Diferencias entre SIX, base de datos e CAD. - Tipos de modelos SIX. - Información xeográfica e espacial.
Aplicación SIX á xestión e conservación do Patrimonio.	- Introducción ao software SIX. - Análise de casos prácticos. - Bases de datos Ráster. - Bases de datos Vectoriales. - Os SIX web.
Creación e elaboración dun proxecto SIX relacionado co patrimonio cultural.	- Análisis de un proxecto SIX e xeración de bases de datos. - Xeoprocesamento dos datos. - Cartografía Temática.
Modelos de información da construción (BIM).	- Introducción aos BIM. - Modelos de información de construcións históricas (H-BIM).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	1	1.5
Seminario	0.5	1	1.5
Lección maxistral	4	5	9
Estudo de casos	2	24	26
Estudo de casos	0	5	5
Estudo de casos	0	5	5
Traballo	0	25	25
Exame de preguntas obxectivas	0	1	1
Exame de preguntas obxectivas	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e as súas motivacións. Presentación da materia e dos entornos nos que se desenvolverá o módulo, empregando ferramentas de teleformación e telecomunicación.
Seminario	Resolución de dúbidas a través de debate e discusión en entorno TIC e sesións presenciais en grupo
Lección maxistral	Presentación de contidos teóricos e prácticos en sesións presenciais a través da plataforma de teleformación. Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo.
Estudo de casos	Análise dun feito, fenómeno, suceso real no ámbito da xestión do patrimonio cultural introducindo á una proposta de proxecto de interpretación, mantendo as liñas dun protocolo inicial de traballo que acredite o progreso teórico-práctico do alumnado na materia. Proceso sustentado na plataforma de teleformación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas e atención personalizada do traballo realizados polo alumnado. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia e-meeting.
Estudo de casos	Resolución de dúbidas e atención personalizada do traballo realizados polo alumnado. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia e-meeting.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Estudo de casos	Proba nas Unidades Didácticas 2 e 3 na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Os resultados de aprendizaxe avaliados refírense á capacidade para o deseño de bases de datos, cartografía, así como para a xestión e redacción de metadatos.	20	A2	B2	C5 C6	D4 D8
Estudo de casos	Proba na Unidade Didáctica 4 na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Os resultados de aprendizaxe avaliados refírense á capacidade para o deseño de bases de datos, cartografía, así como para a xestión e redacción de metadatos.	20	A2	B2	C5 C6	D4 D8
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias. Os resultados de aprendizaxe avaliados son a capacidade de xestionar grandes cantidades de datos documentais en diversos formatos, para que cooperen na labor común de xestión do patrimonio cultural.	40	A2	B2	C5 C6	D4 D8
Exame de preguntas obxectivas	Proba na Unidade Didáctica 1 de preguntas obxectivas de tipo teórico (tipo test ou de resposta curta) na que os estudantes teñen que demostrar a súa comprensión nos contidos máis teóricos da materia.	10	A2	B2	C5 C6	D4 D8
Exame de preguntas obxectivas	Proba na Unidade Didáctica 5 de preguntas obxectivas de tipo teórico (tipo test ou de resposta curta) na que os estudantes teñen que demostrar a súa comprensión nos contidos máis teóricos da materia.	10	A2	B2	C5 C6	D4 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: exame de preguntas obxectivas (20%), estudo de caso (40%), e traballo (40%).

O alumnado ten dúas convocatorias/opportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Victor Olaya, **Sistemas de Información Geográfica**, Cuadernos internacionales de tecnología para el de, 2009

Bibliografía Complementaria

J. Gutiérrez Puebla, M. Gould,, **SIG: Sistemas de Información Geográfica**, Editorial Síntesis,

M. Domínguez, M. Belda, **Topografía y sistemas de información geográfica**, Universidad Nacional de Educación a Distancia,

F.J. Moldes, **Tecnología de los Sistemas de Información Geográfica**, RA-MA Editorial,

I. Otero Pastor,, **Paisaje, Teledetección y SIG. Conceptos y aplicaciones.**, Fundación Conde del Valle de Salazar,

G.D. Buzai, **Sistemas de Información Geográfica (SIG) y Cartografía Temática. Métodos y técnicas para el trabajo en el aula**, Lugar Editorial,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introducción á topografía e produción cartográfica/O02M143V03111

Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural/O02M143V03109

Técnicas de Representación CAD do Patrimonio/O02M143V03107

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural**

Materia	Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03109			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Departamento do Centro Universitario da Defensa da Escola Naval Militar de Marín Enxeñaría dos materiais, mecánica aplicada e construción Enxeñaría dos recursos naturais e medio ambiente			
Coordinador/a	Riveiro Rodríguez, Belén			
Profesorado	Martínez Sánchez, Joaquín Puente Luna, Iván Riveiro Rodríguez, Belén			
Correo-e	belenriveiro@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1067			
Descrición xeral	<p>Dominar e ser capaz de aplicar instrumental e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural inmovible para o seu control dimensional e a elaboración de documentación gráfica empregando ferramentas CAD.</p> <p>Analizar, depurar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.</p> <p>Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
C5	Dominar e poder aplicar instrumentos e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural para o seu control tridimensional e a elaboración de documentación gráfica mediante ferramentas CAD.
C6	Analizar, refinar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar ao alumno para a documentación xeomática dos bens patrimoniais	A1 B2 C5 C6 D4 D5

Capacitar ao alumno para a documentación das características físicas, formais e o estado de conservación A1 do patrimonio cultural inmovible e a súa contorna inmediata

B2
C5
C6
D4
D5

Contidos

Tema	
Introducción aos principios da fotografía e do tratamento dixital de imaxes.	<p>Camaras dixitais; tipoloxías, especificacións, utilidades.</p> <p>Parámetros na toma fotográfica.</p> <p>Introdución aos principios da fotografía e do tratamento dixital de imaxes.</p> <p>Principios da fotogrametría aérea. Obtención e manexo de fotogramas, fotointerpretación, ortorrectificación; concepto de ortofoto e GSD da imaxe.</p>
Utilización da fotogrametría terrestre para o modelado 3D de bens patrimoniais.	<p>Metodoloxía para a adquisición de redes fotogramétricas</p> <p>Software para a orientación interna e externa de imaxes</p> <p>Restitución e obtención de nubes de puntos por fotogrametría</p> <p>Triangulación e obtención de ortofotos</p>
Utilización do láser escáner terrestre para o modelado 3D de bens patrimoniais.	<p>Tipos de láser escáner terrestre.</p> <p>Fundamentos teóricos, plataformas de adquisición de datos, características dos datos adquiridos e atributos.</p> <p>Procesado de nubes de puntos densas: ferramentas de registro, filtrado e modelado.</p> <p>Fusión de datos fotogramétricos e nubes de puntos LiDAR. Texturización de modelos xeométricos e produción de ortofotos.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	0.5	1
Seminario	4	0	4
Estudo de casos	2	19	21
Resolución de problemas	0	20	20
Proxecto	0	13	13
Traballo	0.5	14.5	15
Observación sistemática	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Presentaranse ficha da materia, obxectivos, calendario, criterios de avaliación, así como foros de debate e noticias e demais contornas nos cales se desenvolverá a aprendizaxe.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada unha das tecnoloxías que se presentan na materia, de forma que os alumnos poidan entender os principios teóricos de cada técnica á vez que toman contacto coas ferramentas software que lles permitirán pór en práctica ditas técnicas durante un proceso de documentación. Estes seminarios realizaranse mediante videoconferencia e vídeos titoriais prácticos, sobre os estudos de caso de emprego de cada técnica.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, diagnosticalo e penetrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregaranse como complemento das clases teóricas para a autoaprendizaxe.
Resolución de problemas	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Resolución de dúbidas e atención personalizada do traballo realizado polo alumnado. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas e atención personalizada a través da videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición		A1	B2	C5	D4
Proxecto	O alumnado presenta os resultados da elaboración dun proxecto individual sobre a xeneración de datos mediante as técnicas de documentación desenvolvidas na materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son a capacidade de xenerar datos documentales en diversos formatos, para que cooperen no labor de xestión do patrimonio cultural.	40			C5	D4
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Os resultados da aprendizaxe son a capacitación do alumno para a documentación xeomática dos bens patrimoniais. Preténdese que o alumno sexa capaz de documentar as características físicas, formais e o estado de conservación do patrimonio cultural inmovible e a súa contorna inmediata.	40	A1	B2	C5	D4
Observación sistemática	O alumno realiza un seguimento da docencia, así como das prácticas e seminarios a través das ferramentas telemáticas. Os resultados da aprendizaxe son a capacitación do alumno para a documentación xeomática dos bens patrimoniais.	20			C5	D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: proxecto (50%) e traballo (50%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Edward M. Mikhail and James S. Bethel, J. Chris McGlone, **Introduction to modern photogrammetry**, Wiley,
George Vosselman, Hans-Gerd Maas, **Airborne and terrestrial laser scanning**, CRC Press-Taylor and Francis/CRC Press-Taylor and Francis,

Belén Riveiro, Mercedes Solla, **Non-Destructive Techniques for the Evaluation of Structures and Infrastructure**, CRC Press - Taylor and Francis,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Introdución á avaliación estrutural de construcións patrimoniais/O02M143V03217

Técnicas non destructivas para a avaliación do patrimonio cultural inmovible/O02M143V03218

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Tecnoloxías SIG para o Inventario do Patrimonio Cultural/O02M143V03108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introducción á topografía e produción cartográfica/O02M143V03111

Técnicas de Representación CAD do Patrimonio/O02M143V03107

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

En xeral, para as prácticas empregárase software libre ou versións gratuitas (demo) de software comercial para sistema operativo Windows 7 ou posterior.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnicas de Prospección do Subsolo Superficial**

Materia	Técnicas de Prospección do Subsolo Superficial			
Código	O02M143V03110			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Enxeñaría dos recursos naturais e medio ambiente			
Coordinador/a	Caparrini Marín, Natalia			
Profesorado	Caparrini Marín, Natalia Solla Carracelas, María Mercedes			
Correo-e	nataliac@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1068			
Descrición xeral	O obxectivo da materia é que os alumnos sexan capaces de deseñar e planificar unha campaña de prospección, así como interpretar os resultados esperados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
C7	Coñecer os principios básicos das técnicas non destrutivas máis utilizadas para a prospección subsuperficial do patrimonio cultural e desenvolver a capacidade de determinar a súa aplicabilidade a casos específicos.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Deseñar e planificar unha campaña de prospección, así como interpretar os resultados esperados	A2 B2 C7 D4 D5

Contidos

Tema	
1. Introducción á Prospección xeofísica	1.1 Introducción 1.2 Os métodos xeofísicos 1.3 Elección dos métodos xeofísicos 1.4 Aplicacións 1.5 Fases dunha campaña xeofísica 1.6 Interpretación 1.7 Estimación de Custos
2. Técnicas xeofísicas	2.1 Métodos eléctricos 2.2 Métodos electromagnéticos 2.3 Métodos magnéticos 2.4 Métodos gravimétricos 2.5 Métodos sísmicos

3. Xeorradar	3.1 Fundamentos teóricos do Xerradar. 3.2 Compoñentes do sistema. 3.3 Metodoloxías de adquisición de datos en campo. 3.4 Interpretación. 3.5 Aplicacións. 3.6 Equipos actuais. 3.7 Estimación de Custos.
4. Interpretación de datos xeofísicos de prospección en base SIX	4.1 Xeorreferenciación 4.2 Exemplo de aplicación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Estudo previo	0	29	29
Estudo de casos	4	0	4
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	10	10
Seminario	2	0	2
Práctica de laboratorio	0	9	9
Traballo	0	10	10
Estudo de casos	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Estudo previo	Procura, lectura e traballo de documentación, propostas de resolución de problemas e/ou exercicios que se realizarán de forma autónoma por parte do alumnado.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, diagnósticalo e penetrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregaranse como complemento aos estudos e actividades previos.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ensino baseado en proxectos de aprendizaxe: Método no que os estudantes levan a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Tempo dedicado a atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma semi-presencial (a través de Campus Remoto) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou de MooVi)
Estudo de casos	Tempo dedicado a atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma semi-presencial (a través de Campus Remoto) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou de MooVi)
Aprendizaxe baseado en proxectos	Tempo dedicado a atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma semi-presencial (a través de Campus Remoto) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou de MooVi)
Estudo previo	Tempo dedicado a atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma semi-presencial (a través de Campus Remoto) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou de MooVi)
Seminario	Tempo dedicado a atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma semi-presencial (a través de Campus Remoto) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou de MooVi)

Avaliación

Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Práctica de laboratorio	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	40		B2	C7	D4
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.	20	A2	B2	C7	D4 D5
Estudo de casos	Proba na que un alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	40	A2	B2	C7	D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

A **avaliación global** desta materia será similar á "**avaliación continua**": exercicios prácticos (40%), traballo (20%), estudo de casos (40%)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente. Os sistemas de avaliación e os porcentaxes serán os mesmos que a primeira convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

V. Perez-Gracia, **Evaluación GPR para aplicaciones en arqueología y en patrimonio histórico-artístico**, 2001

D. Goodman and S. Piro, **GPR Remote Sensing in Archaeology**, 2013

A.P. Annan, **Ground Penetrating Radar. Principles, Procedures & Applications**, 2003

L. B. Conyers, **Ground-penetrating radar for archaeology**, 2004

WYNN, J. C, **Archaeological prospection: An introduction to the Special Issue**, 1986

Cámara, M.E., - **Métodos Geofísicos aplicados en investigaciones Arqueológicas. Tesis Doctoral.**, 1989

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introducción á topografía e produción cartográfica**

Materia	Introducción á topografía e produción cartográfica			
Código	O02M143V03111			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Enxeñaría dos recursos naturais e medio ambiente			
Coordinador/a	Martínez Sánchez, Joaquín			
Profesorado	Martínez Sánchez, Joaquín			
Correo-e	joaquin.martinez@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1069			
Descrición xeral	Esta asignatura tiene como objetivo capacitar al alumno para interpretar documentación cartográfica y saber aplicar diferentes tecnologías de elaboración de cartografía necesarias en los proyectos de documentación del patrimonio cultural inmueble y su entorno inmediato. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os alumnos sexan capaces de integrar o coñecemento e afrontar a complexidade de facer xuízos a partir dunha información que, incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
C5	Dominar e poder aplicar instrumentos e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural para o seu control tridimensional e a elaboración de documentación gráfica mediante ferramentas CAD.
C6	Analizar, refinar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer as diferentes tecnoloxías que permiten xerar documentos cartográficos de bens patrimoniais	A3 B2 C5 C6 D5 D8
Ser capaz de interpretar, depurar e analizar información dimensional así como optimizar a súa xestión	A3 B2 C5 C6 D5 D8

Contidos	
Tema	
Fundamentos de Cartografía	Xeoide e elipsoide terrestres. Sistemas cartográficos. Sistema de Proxección UTM. Modelos de datos cartográficos. Metadatos. Fontes de datos cartográficos.
Fundamentos de Topografía.	Instrumentos e métodos topográficos Modelos digitais do terreo ede superficie. Curvas de nivel
Sistemas GPS	Introducción aos sistemas GPS Fundamentos do sistema GPS, erros, parámetros que afectan á precisión. Tipos de sistemas GPS e instrumentos. Obtención e interpretación da información.
Modelos 2D e 3D de obxectos	Nubes de puntos, modelos de superficies, modelos volumétricos, e outros modelos de información.
A teledetección como fonte de información para a elaboración de cartografía	Fundamentos de teledetección espacial Conceptos básicos de cartografía Temática. Teledetección e Proxectos de documentación cartográfica.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	0.5	1
Lección maxistral	1.5	1.5	3
Estudo de casos	5	5	10
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Traballo tutelado	0	30	30
Proxecto	0	2	2
Traballo	0	2	2
Observación sistemática	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Presentaranse ficha da materia, obxectivos, calendario, criterios de avaliación, así como foros de debate e noticias e demais contornas nos cales se desenvolverá a aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición dos principais contidos teóricos da materia con axuda de medios audiovisuais. Os alumnos tendrán la posibilidade de asistir á sesión en forma de videoconferencia.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, diagnosticalo e penetrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregaranse como complemento das clases teóricas para a autoaprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia.
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resúmenes de lecturas, conferencias, etc

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Información e asesoría personalizada do traballo tutelado realizado polo alumnado a través das TIC. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Proxecto	O alumnado presenta os resultados da elaboración dun proxecto individual sobre a xeneración de datos mediante as técnicas de documentación desenvolvidas na materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son a capacidade de xenerar datos documentales en diversos formatos, para que cooperen no labor de xestión do patrimonio cultural.	40	A3	B2	C5 C6
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, e na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resúmenes de lecturas, conferencias. Os resultados de aprendizaxe avaliados son a capacidade de xestionar grandes cantidades de datos documentales en diversos formatos, para que cooperen no labor de xestión do patrimonio cultural.	40	A3	B2	C5 C6
Observación sistemática	Avaliación da participación activa e fundamentada dos alumnos nas actividades do proceso ensino-aprendizaxe	20	A3	B2	C5 C6 D5 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: proxecto (50%) e traballo (50%)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Wolf, Paul R. y Brinker, Russell C., **Topografía**, 11, Alfaomega,, 2014

Olaya, Victor, **Sistemas de Información Geográfica (SIG) y Cartografía Temática. Métodos y técnicas para el trabajo en el aula**, Cuadernos internacionales de tecnología para el de, 2009

Chuvieco Salinero, Emilio, **Teledetección Ambiental**, 6, Ariel, 2006

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural/O02M143V03109

Tecnoloxías SIG para o Inventario do Patrimonio Cultural/O02M143V03108

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Técnicas de Representación CAD do Patrimonio/O02M143V03107

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Caracterización e Documentación Histórico-Artística**

Materia	Caracterización e Documentación Histórico-Artística			
Código	O02M143V03207			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Francisco Javier Vaquero Díaz, María Beatriz			
Correo-e	fjperez@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1070			
Descrición xeral	A materia pretende dotar ao alumnado das ferramentas necesarias para a consulta de fontes bibliográficas e documentais de arquivo, gráficas e fotográficas relacionadas cun ben ou conxunto de bens e a realización de informes histórico-artísticos			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C1	Poderá seleccionar as ferramentas e documentación necesarias para coñecer o ben cultural, incluso establecer metodoloxías de traballo estandarizadas.
C11	Adquirir a capacidade de manexar ferramentas documentais e técnicas historiográficas para a caracterización do Patrimonio.
C14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
D2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Dotar ao alumnado das ferramentas necesarias para a consulta de fontes bibliográficas e documentais de arquivo, gráficas e fotográficas relacionadas cun ben ou conxunto de bens e a realización de informes histórico-artísticos	A4 B1 C1 C11 C14 D2 D8
Saber buscar bibliografía e fontes arquivísticas precisas para a realización de traballos sobre bens culturais	A4 B1 C1 C11 D8

Contidos

Tema	
1. Tratamento de fontes e documentación histórica para a caracterización de bens culturais	1.1. Presentación do tema 1.2. As hipóteses de partida 1.3. As fontes de información

2. Búsqueda e recuperación de fontes bibliográficas e arquivísticas	2.1. Presentación do tema 2.2. O acceso ás fontes bibliográficas e arquivísticas 2.3. Instrumentos para a búsqueda e recuperación de fontes bibliográficas e arquivísticas
3. Edición de fontes documentais (bibliográficas e arquivísticas)	3.1. Presentación do tema 3.2. Citas de fontes bibliográficas 3.3. Edición e citas de fontes documentais de arquivo
4. Elaboración de informes	4.1. Presentación do tema 4.2. Identificación e definición do obxecto de estudo 4.3. A realización do esquema de traballo 4.4. O valeirado das fontes 4.5. Redacción do estudo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	4	4	8
Seminario	1	10	11
Resolución de problemas	0	20	20
Estudo de casos	0	34	34
Observación sistemática	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesións introdutorias para tomar contacto e reunir información sobre o alumnado así como presentar a materia: os seus contidos teóricos, materiais e recursos dispoñibles, resultados da aprendizaxe e probas de avaliación.
Lección maxistral	Sesións teóricas nas que o profesorado expón os contidos teóricos da materia e as directrices para realizar as tarefas e o estudo de caso sobre un ben cultural.
Seminario	Sesións nas que o alumnado dialogará co profesorado da materia para o asesoramento e desenvolvemento das actividades e do proceso da aprendizaxe.
Resolución de problemas	Tarefas de búsqueda de fontes bibliográficas, documentais e gráficas; normas de edición e citas bibliográficas; e elaboración dun esquema de traballo sobre o ben cultural elixido.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real coa finalidade de demostrar por parte do alumnado o dominio das ferramentas necesarias para a consulta e utilización de fontes documentais, gráficas e fotográficas relacionadas cun ben cultural elixido polo/a estudante co fin de elaborar un informe histórico-artístico.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	A atención personalizada consistirá na orientación sobre metodoloxía, redacción e presentación formal do traballo sobre o ben cultural elixido polo estudante. A atención farase mediante titorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da materia e o correo electrónico.
Resolución de problemas	A atención personalizada realizarase fundamentalmente a través do foro da materia e do correo electrónico para solventar as dúbidas sobre as búsquedas de fontes bibliográficas, documentais e gráficas, e a elaboración do esquema do estudo de caso. De ser necesario utilizaranse tamén titorías online, a sala virtual da materia e o correo electrónico.
Seminario	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de titorizar e resolver dúbidas, mantendo interacción en tempo real mediante a través das titorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da materia e o correo electrónico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Resolución de problemas	Para a avaliación das competencias e coñecementos adquiridos nos temas 2, 3 e 4, o alumnado realizará de forma autónoma seis exercicios concebidos como etapas previas para a elaboración do estudo de caso, que se entregarán no curso virtual creado na plataforma Moodle. Valorarase positivamente a participación activa e individual a través de medios telemáticos.	40	A4	B1	C1	D2
	Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Dotar ao alumnado das ferramentas necesarias para consulta de fontes bibliográficas e documentais de arquivo, gráficas e fotográficas relacionadas cun ben ou conxunto de bens e a realización de informes histórico-artísticos.				C11	D8
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real coa finalidade de que o alumnado demostre o dominio das ferramentas necesarias para a busca e consulta de fontes bibliográficas e documentais de arquivo, gráficas e fotográficas, relacionadas cun ben ou conxunto de bens culturais.	40	A4	B1	C1	D8
	Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Saber buscar bibliografía e fontes arquivísticas precisas para a realización de traballos sobre bens culturais.				C11	
Observación sistemática	Participación activa nas clases e entrega en tempo e forma das tarefas e exercicios da materia	20	A4	B1	C1	D2
	Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Dotar ao alumnado das ferramentas necesarias para a consulta de fontes bibliográficas e documentais de arquivo, gráficas e fotográficas relacionadas cun ben ou conxunto de bens.				C11	D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Realización de forma autónoma de seis exercicios concebidos como etapas previas para a elaboración do estudo de caso (50% da cualificación) e da análise dun problema ou caso real (50% da cualificación)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alía Miranda, F., **Fuentes de información para historiadores: obras de referencia y bibliográficas**, Trea, 1998

Servei de Biblioteques i Documentació, **Cómo elaborar e interpretar citas y referencias bibliográficas**, Universitat de València, 2010

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Territorios e Paisaxe Cultural**

Materia	Territorios e Paisaxe Cultural			
Código	002M143V03208			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS 3	Sinale OP	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	López Díaz, María			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar López Díaz, María Presedo Garazo, Antonio			
Correo-e	marial@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1071			
Descrición xeral	Esta asignatura ten como obxectivo dotar ao alumnado de ferramentas para identificar, analizar, comprender e interpretar ao patrimonio cultural no seu contexto territorial, e a construción do espazo como paisaxe cultural.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C1	Poderá seleccionar as ferramentas e documentación necesarias para coñecer o ben cultural, incluso establecer metodoloxías de traballo estandarizadas.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C12	Desenvolver a capacidade de aplicación das metodoloxías de análise territorial do Patrimonio de acordo cos obxectivos de valoración e protección.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados
D7	Concebir a protección do patrimonio cultural nun marco de desenvolvemento sostible.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Dotar ao alumnado das ferramentas para analizar, comprender e interpretar a construción do espazo como paisaxe cultural	A1 B1 C1 C8 C12 D6 D7
Dotar ao alumnado das ferramentas para identificar, analizar, comprender e interpretar o patrimonio cultural no seu contexto territorial	A1 B1 C1 C8 C12 D6 D7

Contidos

Tema
------

1. Organización histórica do territorio	1.1. Unidades de xestión do espazo tradicional: dos precedentes altomedievais á parroquia como célula básica 1.2. División territorial administrativa: política (provincia), fiscal (partido) e judicial (xurisdiccións e cotos). A reforma constitucional 1.3. Organización territorial local: condados, terras e merindades; señoríos; axuntamentos versus parroquias (concellos de parroquia)
2. Territorio e paisaxe	2.1. Patrimonio rural (aldeas- parroquias e o seu legado cultural) / Patrimonio "semiurbano" (asociado a vilas litorais, fluviales e de interior) 2.2. Patrimonio eclesiástico (monasterios y casas rectorales) / Patrimonio laico (pazos)
3. Metodoloxía para a análise da paisaxe cultural	2.1. Identificación e caracterización 2.2. Interpretación e valoración
4. Estudo de caso	4.1. Presentación e pautas de realización 4.2. Algunhas propostas 4.3. Elaboración e redacción do traballo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	4	0	4
Resolución de problemas	0	14	14
Seminario	2	0	2
Estudo de casos	0	24	24
Traballo	0	28	28
Observación sistemática	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Sesións orientadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e as súas motivacións, así como a presentar a materia: os contidos teóricos e materiais dispoñibles, os resultados da aprendizaxe e os criterios de avaliación. Farase a través da sala virtual da plataforma Campus Remoto.
Lección maxistral	Sesións que os estudantes manteñen co profesorado da materia para o asesoramento e/ou desenvolvemento da materia y do proceso de aprendizaxe. Farase a través da sala virtual da plataforma Campus Remoto.
Resolución de problemas	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia que o alumno debe resolver de maneira autónoma ou individual.
Seminario	Sesión que os estudantes manteñen co profesor da materia para aclarar dudas relacionadas co desenvolvemento da materia, actividades e proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, que acredite o coñecemento e/ou manexo por parte do alumno dos conceptos teóricos, ferramentas de estudio y metodoloxía para a análise dun paisaxe cultural concreto, ben o conxunto de bens culturais, con fin de coñecer, revalorizar y protexer esos espazos e patrimonio.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	A atención personalizada consistirá en atender e solucionar as dúbidas que lle podan xurdir os/as alumnos/as en relación coa elaboración de dito estudo de caso. TODO O ALUMNADO: Curso virtual na plataforma de teledocencia Moodle.
Resolución de problemas	A atención personalizada consistirá en atender e solucionar as dúbidas que lle podan xurdir os/as alumnos/as en relación coa elaboración de ditos problemas e/ou exercicios. TODO O ALUMNADO: Curso virtual na plataforma de teledocencia Moodle.
Probas	Descrición
Traballo	A atención personalizada consistirá en atender e solucionar as dúbidas que lle podan xurdir os/as alumnos/as en relación coa elaboración de ditos traballos e proxectos. TODO O ALUMNADO: Curso virtual na plataforma de teledocencia Moodle.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Estudo de casos	Presentar e subir á plataforma moodle, en data sinalada, unha memoria ou informe do estudo de caso feito. Valorarase o marco teórico, os contidos e estrutura do traballo, a metodoloxía, documentación e bibliografía empregadas, a presentación e análise crítica.	40		C1 C8 C12
Traballo	Presentar e subir á plataforma Moodle, a partir dos materiais sinalados e en data indicada, un breve ensayo ou informe do traballo requerido para cada tema.	30	A1 B1	
Observación sistemática	Participación activa do alumnado nos foros, debates e demais actividades relacionadas co proceso de aprendizaxe da materia.	30		D6 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: estudo de caso (60%) e traballo (40%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garrigós Pico, E., **Organización territorial a fines del Antiguo Régimen, en M. Artola Gallego: La economía española al final del Antiguo Régimen, t. IV: Instituciones.**, 1.ª edición, 1982

Saavedra Fernández, P., **Demarcacións, topónimos, papeis, memoria. Sobre a división e o control do territorio na Galicia moderna. Discurso lido o día 14 de setembro de 2013 no acto da súa recepción, polo ilustrísimo señor don**, 1.ª edición, Real Academia Galega, 2013

Matarán Ruíz, A., **Propuesta metodológica para el análisis identitario del paisaje**, 2013

García Iglesias, J. M. & COAG, **Pazos de Galicia, 2 vols.**, 1.ª edición, Xunta de Galicia, 1989

Bibliografía Complementaria

VV.AA., **La parroquia en Galicia. Pasado, presente e futuro.**, 1.ª edición, Xunta de Galicia, 2009

Hespanha, A. M., **El espacio político**, en A. M. Hespanha: **La Gracia del Derecho. Economía de la cultura en la Edad Moderna.**, 1.ª edición, Centro de Estudios Constitucionales, 1993

Prada Llorente, E.I.; Riesco Chueca, P.; Herrero Tejedor, T., **Paisaje e imagen: formas y herencias en la construcción cultural del territorio agrario**, 2013

ICOMOS, **Sección de la UNESCO dedicada al patrimonio histórico y cultural. Recoge información sobre paisajes y elementos declarados Patrimonio de la Humanidad.**

UNISCAPE, **Red universitaria con el objetivo de estimular la cooperación científica en temas de formación e investigación entre las instituciones universitarias europeas interesadas en el Convenio Europeo del Pa**,

Vila Jato, M.ª D., **El pazo en Galicia**, en G. Ramallo Asensio (coord.): **Arquitectura señorial en el Norte de España.**, 1.ª edición, Universidad de Oviedo, 1993

Fernández Rodríguez, B., **Del espacio cerrado al público: reflexiones sobre los proyectos de puesta en valor de los monasterios gallegos en la última década del siglo XX**, en M.ª D. Barral Rivadulla et al. (coords.): **Congreso**, 1.ª edición, Universidade de Santiago de Compostela, 2012

Jiménez García, J., **La Rectoral, Casa Parroquial de As Nogais (Lugo)**, 2000

CT Catastro, http://www.catastro.meh.es/eng/ct_catastro.asp,

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia, Memoria, Identidade e Patrimonio Cultural**

Materia	Historia, Memoria, Identidade e Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03209			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS 3	Sinale OP	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Correo-e	teijeiro@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1072			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia e capacitar ao alumnado para a toma de decisión sobre a función que se asigna ao patrimonio cultural dende a perspectiva dos procesos de reprodución simbólica e cultural do pasado e dotalo das ferramentas precisas para a súa posta en valor e uso público.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C11	Adquirir a capacidade de manexar ferramentas documentais e técnicas historiográficas para a caracterización do Patrimonio.
C13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar ao alumnado para a toma de decisións sobre a función que se lle asigna ao patrimonio, á súa posta en valor e uso público.	A1 B1 C8 C11 C13 D6 D8
Coñecer os procesos de reproducións simbólica e cultural do pasado.	A1 B1 C8 C11 C13 D6 D8

Dotar ao alumnado de ferramentas para o manexo de fontes específicas.

A1
B1
C8
C11
C13
D6
D8

Contidos

Tema	
Introdución e conceptos básicos	Aproximación aos conceptos básicos. Os debates sobre a memoria, identidades e patrimonio.
Patrimonio Cultural, Mentalidades e Identidades Colectivas.	Procesos históricos de reprodución simbólica e cultural do pasado. Configuración das identidades colectivas.
Memoria e lugares da Memoria Colectiva	Concepto de memoria e relacións historia/memoria. Os lugares da memoria e a súa aplicación. Os usos públicos da memoria
Estudio de casos	A memoria oral. A patrimonialización dos espazos represivos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	6	0	6
Estudo de casos	0	13	13
Resolución de problemas	0	14	14
Foros de discusión	0	6	6
Traballo tutelado	0	35	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades orientadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición esquemática polo profesorado dos contidos da materia, bases teóricas e directrices sobre os traballos e exercicios a desenvolver polo alumnado.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real relacionado coa materia, coa finalidade de coñecerlo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, diagnosticalo e profundar en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregarase como complemento das clases teóricas para o autoaprendizaxe.
Resolución de problemas	Actividades orientadas á formulación de problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións idóneas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.
Foros de discusión	Actividades desenvolvidas nunha contorna virtual na que se debaten temas relacionados cos contidos da materia.
Traballo tutelado	Elaboración de documentos sobre a temática da materia de xeito individual ou en grupo ou preparación de investigacións, memorias, ensaios, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Foros de discusión	A atención personalizada consistirá na resolución de dúbidas e revisión dos materiais utilizados polo alumnado.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na resolución de dúbidas e revisión dos materiais utilizados polo alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Avaliación dos resultados do Estudo de casos. Resultados da aprendizaxe avaliados: Capacitar ao alumnado para a toma de decisións sobre a función que se lle asigna ao patrimonio, a súa posta en valor e uso público.	20	A1 B1 D6

Resolución de problemas	Avaliación das actividades realizadas. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer os procesos de reprodución simbólica e cultural do pasado. e capacitar ao alumnado para a toma de decisións sobre a función que se le asigna ao patrimonio, a súa posta en valor e uso público.	30	A1 B1	D6
Foros de discusión	Avaliación da participación activa do alumnado e das súas achegas ao foro de discusión da materia.	10		C8
Traballo tutelado	Avaliación dos resultados do traballo tutelado. Resultados da aprendizaxe avaliados: Dotar ao alumnado de ferramentas para o manexo das fontes específicas.	40		C11 D8 C13

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: entrega das actividades propostas (Resolución de problemas, 20%), Estudo de Casos (30%), Traballo Tutelado (50%)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarásese no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- ALTED VIGIL, A. (coord.), **Entre el pasado y el presente. Historia y memoria**, UNE, 1986
- BERAMENDI, J. y BAZ, M. J., **Identidades y memoria imaginada**, Pressas Universitarias Valencianas, 2011
- CANDAU, J., **Memoria e identidade**, Editorial Del Sol, 2008
- COLMEIRO, J. E., **Memoria histórica e identidade cultural. De la posguerra a la postmodernidad**, Anthropos Editorial, 2005
- FORCADELL, C. et alii (eds.), **Usos de la historia y políticas de la memoria**, Pressas Universitarias de Zaragoza., 2004
- GARCÍA CUETOS, Mª P., **El patrimonio cultural: conceptos básicos**, Pressas Universitarias de Zaragoza., 2011
- HALBAWCHS, M., **La Memoria colectiva**, Miño y Dávila Editores, 2011
- RACEDO, J. et al., **Patrimonio cultural e identidade: culturas populares, memoria social y educación**, Ediciones Cinco, 2004
- THOMPSON, Paul, **La voz del pasado. Historia Oral**, Edicions Alfons El Magnánim, Institució Valenciana, 1998
- AGUILAR, P., **Políticas de la memoria y memoria de las políticas**, Alianza, 2008
- ARÓSTEGUI, J., **La Historia Vivida. Sobre la Historia del Presente**, Alianza, 2004
- CUESTA, J., **La Odisea de la Memoria. Historia de la Memoria en España**, Alianza, 2008
- GARCÍA MARCHANTE, J.S. y POYATO HOLGADO, Mª C., **La función social del patrimonio histórico: el turismo cultural**, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 2002
- GODOY, C. (comp.), **Historiografía y memoria colectiva: tiempos y territorios**, Miño y Dávila Editores, 2002
- KOSELLECK, R., **Estratos de tiempo: estudios sobre la historia**, Editorial Paidós, 2011

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural**

Materia	Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural			
Código	O02M143V03210			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Profesorado	Ayán Vila, Jorge Miguel Comendador Rey, Beatriz Pilar Vázquez Mato, Martín Xosé			
Correo-e	beacomendador@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1073			
Descrición xeral	Esta asignatura ten como obxectivo capacitar ao alumnado para a difusión e divulgación de coñecemento e creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o patrimonio cultural. Su papel básico es dotar al alumno/a de los conocimientos teóricos y metodológicos básicos para esbozar y dirigir proyectos de musealización y diseñar campañas de promoción y difusión del mismo.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
D3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar ao alumnado para a difusión e divulgación de coñecemento científico e creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o patrimonio.	A1 B1 C8 C14 D3 D6

Contidos

Tema	
1. Introducción á difusión do PC	1.1 Introducción xeral á materia 1.2 Difusión directa e indirecta. Criterios xerais 1.3 Difusión e/ou socialización
2. Introducción á Interpretación Patrimonial	2.1 Principios, métodos e técnicas 2.2 Patrimonio: posibilidades interpretativas e oportunidades
3. Educación e socialización do Patrimonio. Oportunidades dunha proposta proactiva.	3.1 Educación e socialización 3.2 SocializAcción 3.2 Proxectos de socialización
4. Estudo de casos: experiencias e propostas	Estudo de casos: experiencias e propostas

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	2	0	2
Estudo de casos	0	14	14
Resolución de problemas	0	15	15
Estudo previo	0	10	10
Traballo tutelado	0	15	15
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Traballo	1	4	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión encamiñada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a asignatura: os contados teóricos e os materias dispoñibles, os resultados da aprendizaxe e as probas de avaliación.
Eventos científicos	Participación de poñentes para a presentación de casos e experiencias.
Seminario	Sesións que os alumnos/as manteñen co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecerlo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, diagnosticarlo e adentrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos á realidade.
Resolución de problemas	Resolución de problemas ou exercicios a partir do planteamiento de lecturas obrigatorias e dunha serie de cuestións orientativas planteadas polo profesor a través de medios telemáticos.
Estudo previo	Traballo autónomo do alumno mediante a preparación de lecturas e actividades diversas.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve e presenta os resultados obtidos sobre o proceso de interpretación e novos modos de xestión patrimonial. O alumno/a debe realizar de forma autónoma unha parte da análise e participar nun entorno colaborativo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de titorizar e resolver dúbidas.
Estudo de casos	A atención personalizada realizarase fundamentalmente a través do foro da materia. De ser necesario utilizaranse tamén titorías online, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.
Probas	Descrición
Traballo	A atención personalizada consistirá na orientación sobre metodoloxía, redacción e presentación formal dos traballos sobre o ben cultural elixido polo estudante. A atención farase mediante titorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de titorizar e resolver dúbidas, mantendo interacción en tempo real mediante a través das titorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Exame de preguntas obxectivas	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con distintas alternativas de resposta. Dotar ao alumnado dos coñecementos teóricos e metodolóxicos necesarios para esbozar e dirixir proxectos de musealización e diseñar campañas de promoción e difusión do mesmo.	20	A1	B1	C8	D3 D6 C14
Traballo	Traballos e proxectos orientados a capacitar ao alumnado para a difusión e divulgación de coñecemento científico e creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o patrimonio.	40	A1	B1	C8	D3 D6 C14

Resolución de problemas e/ou exercicios	Valorarase a participación activa nas distintas actividades por medios telemáticos de cara a capacitar ao alumnado para a difusión e divulgación de coñecemento científico e creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o patrimonio.	40	A1	B1	C8	D3	D6
---	--	----	----	----	----	----	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Exame de preguntas obxectivas (40%); entrega de un traballo obrigatorio (40%); resolución de problemas e/ou exercicios (20%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ballart, J., **Gestión del Patrimonio Cultural**, Ariel, 2008

Calaf, R., **Didáctica del Patrimonio: epistemología, metodología y estudio de casos**, Trea, 2008

Fontal Merillas, O (coord.), **La educación patrimonial: del patrimonio a las personas**, Trea, 2013

López Mechero-Bendicho, V.M., **Manual para la puesta en valor del patrimonio arqueológico al aire libre**, Trea, 2012

Rico, J.C., **Manual práctico de museología, museografía y técnicas expositivas**, Silex, 2012

Santacana, J., Serrat, N. (coords.), **Museografía Didáctica**, Ariel, 2005

Morales, J., **Guía práctica para la interpretación del patrimonio: el arte de acercar el legado natural y cultural al público visitante**, Junta de Andalucía, Consejería de Cultura, 2001

Bibliografía Complementaria

VVAA, **Arqueologías sociales, Arqueología en sociedad. Actas de las VII Jornadas de Jóvenes en Investigación Arqueológica**, Revista Arkeogazte, Anexo 1, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación patrimonial e innovación social/O02M143V03215

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación patrimonial e innovación social/O02M143V03215

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, aportaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, enlaces, etc) a través da plataforma de teledocencia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Diseño de Exposicións e Modelos Expositivos**

Materia	Deseño de Exposicións e Modelos Expositivos			
Código	O02M143V03211			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Nodar Fernández, Victoriano			
Profesorado	Nodar Fernández, Victoriano Vilas Meis, Diana			
Correo-e	vnodar@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1074			
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo introducir ao alumnado na planificación de exposicións de contido patrimonial, atendendo ao punto de vista conceptual da creación de mensaxes, e ao punto de vista material dos espazos e condicionantes que interveñen no seu deseño.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
D1	Capacidade de comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos diferentes campos do coñecemento e a práctica profesional co obxectivo de lograr unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Adquirir a capacidade de planificar exposicións de contido patrimonial	A4 B1 C8 C14 D1 D6
Introducir ao alumnado na planificación de exposicións de contido patrimonial, atendendo ao momento de vista conceptual da creación de mensaxes	A4 B1 C8 C14 D1 D6

Introducir ao alumnado na planificación de exposicións de contido patrimonial, atendendo ao momento de A4 vista material dos espazos e condicionantes que interveñen no seu deseño

B1
C8
C14
D1
D6

Contidos

Tema

1. INTRODUCCIÓN: MUSEOLOGÍA E MUSEOGRAFÍA	Criterios básicos de planificación no museo
2. COMISARIADO DE EXPOSICIÓN COMO FERRAMENTA DE INVESTIGACIÓN E CREACIÓN.	Comisariado de exposicións como ferramenta de investigación e creación
3. MODELOS EXPOSITIVOS.	Os museos son institucións permanentes que adquiren, conservan, investigan comunican e exhiben coleccións de obxectos de natureza diversa cos propósitos de estudo, educación e contemplación. O museo cambiou até facerse irrecoñecible. A conexión entre arte e vida reivindicada pola vangarda histórica ha ocorrido, pero en forma de industria cultural e estetización comercial para o consumo.
4. O MUSEO CONTEMPORÁNEO: ARQUITECTURA E ESPECTÁCULO.	Dos cambios experimentados polo museo contemporáneo a partir da inauguración do Centro Geroges Pompidou, no ano 1977, xurdirá un espazo híbrido que non perde de vista o espectáculo. Este non só está presente na programación ou nas actividades complementarias de infinidade de institucións, senón na súa propia arquitectura, a cal constitúe en moitos casos o seu principal reclamo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	4	0	4
Estudo de casos	0	21	21
Resolución de problemas de forma autónoma	0	14	14
Traballo tutelado	0	30	30
Seminario	2	2	4
Observación sistemática	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión introdutoria encamiñada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar os contidos da materia, recursos dispoñibles e probas de avaliación.
Lección maxistral	Sesións para a exposición dos principais contidos teóricos da materia por parte do seu profesorado, coa axuda de medios audiovisuais, nas que os alumnos terán a posibilidade de asistir en forma de videoconferencia.
Estudo de casos	Análise de casos reais entre os propostos na materia que o alumnado realizará de forma autónoma. Manterase a comunicación entre profesorado e alumnado a través de videoconferencia na sala virtual da plataforma Campus Remoto.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e resolución dos problemas ou exercicios.
Traballo tutelado	Traballo autónomo do alumnado mediante a preparación dun proxecto de contido patrimonial.
Seminario	Sesións para a exposición básica dos contidos da materia, asesoramento para o desenvolvemento das actividades e do proceso de aprendizaxe, co apoio dos medios de teleformación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Ao longo do curso o profesorado manterá unha relación directa co alumnado co obxecto de titorizar e resolver as dúbidas sobre os contidos da materia, a metodoloxía a utilizar para a realización dos exercicios e revisión das probas de avaliación. O seguimento realizarase a través da aula Campus Remoto e correo electrónico.
Estudo de casos	Seguimento personalizado do alumnado a través das titorías online, mediante os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.
Traballo tutelado	Seguimento personalizado do alumnado a través das titorías online, mediante os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos	Análise dun proxecto expositivo proposto pola profesora ou elaboración dalgunha pequena proba ou cuestionario a través de medios telemáticos. Avaliaranse os seguintes resultados de aprendizaxe: a capacidade de analizar os elementos e condicionantes que interveñen no seu deseño a partir dos contidos introducidos nas sesións teóricas da materia.	30	A4	B1	C8	D6
Traballo tutelado	Elaboración dun proxecto expositivo de temática libre. Avaliaranse os seguintes resultados de aprendizaxe: a adquisición da capacidade de deseñar exposicións de contido patrimonial, atendendo ao punto de vista conceptual da creación de mensaxes e ao punto de vista material dos espazos. Valorarase tamén a adecuación aos criterios de planificación museística explicados nas sesións teóricas.	40	A4	B1	C8 C14	D1 D6
Observación sistemática	Valorarase a presencialidade e participación activa do alumnado a través dos medios telemáticos (Campus Remoto, foros).	30	A4	B1	C8	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Estudo de casos (40%) e Traballo tutelado (60%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CUENCA, J.M. y MARTÍN CÁCERES, M.J., **Manual para el desarrollo de proyectos educativos de museos**, Trea, 2014

RIVIÈRE, G. H., **La museología**, Akal, 1983

ROSELLÓ CEREZUELA, D., **Diseño y evaluación de proyectos culturales. De la idea a la acción**, 10ª. Edición actualizada, Ariel, 2017

SANTACANA MESTRE, J. y SERRAT, N. (Coords), **Museografía didáctica**, Ariel, 2005

Bibliografía Complementaria

ASENSIO, M., y E. ASENJO (eds.), **Lazos de luz azul: museos y tecnologías 1, 2 y 3.0**, UOC, 2011

BELCHER, M., **Organización y diseño de exposiciones: su relación con el museo**, Trea, 1994

CALAF, R., **Didáctica del patrimonio: epistemología, metodología y estudio de casos**, Trea, 2006

FERNÁNDEZ, L.A. y GARCÍA FERNANDEZ, I., **Diseño de exposiciones. Concepto, instalación y montaje**, Alianza, 2010

HERNÁNDEZ, F. X., y M. C. ROJO, **Museografía didáctica e interpretación de espacios arqueológicos**, Trea, 2012

IBÁÑEZ, A. (ed), **Museos, redes sociales y tecnología 2.0**, Universidad del País Vasco, 2011

MORALES, J., **Guía práctica para la interpretación del patrimonio: el arte de acercar el legado natural y cultural al público visitante**, Junta de Andalucía, 1998

PÉREZ SANTOS, E., **Estudio de visitantes en Museos: Metodología y aplicaciones**, Trea, 2000

SANTACANA, J. y C. MARTÍN (coords), **Manual de museología interactiva**, Trea, 2010

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o

alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Patrimonio Arquitectónico, Territorio e Paisaxe Urbana**

Materia	Patrimonio Arquitectónico, Territorio e Paisaxe Urbana			
Código	O02M143V03212			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Domínguez López, Ángel			
Profesorado	Castro Fernandez, Belen Maria Domínguez López, Ángel			
Correo-e	adominguez@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1075			
Descrición xeral	A materia pretende dotar ao alumnado das ferramentas necesarias para a protección dos bens inmobles , partindo da propia evolución do concepto de Patrimonio nas distintas disposicións que o regularon, a súa necesidade de catalogación e a extensión da protección á contorna ou marco espacial dos monumentos. Por outra banda, tamén se aborda o estudo dos conxuntos históricos, os instrumentos de plan para a protección da cidade histórica e a súa posta en valor.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C11	Adquirir a capacidade de manexar ferramentas documentais e técnicas historiográficas para a caracterización do Patrimonio.
C15	Coñecer e aplicar os procedementos e mecanismos para a valoración e protección do Patrimonio arquitectónico no seu contexto territorial e administrativo.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados
D9	Coñecer e xestionar a lexislación aplicable ao sector, coñecer a contorna social e empresarial e saber relacionarse coa administración competente integrando este coñecemento no desenvolvemento de proxectos de enxeñaría e no desenvolvemento de calquera aspecto do seu traballo profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer a evolución na protección do Patrimonio Arquitectónico desde a súa consideración como bens illados ata a súa integración nun contexto territorial.	A4 B1 C8 C11 C15 D6 D9

Atender tanto aos aspectos históricos, aos procedementos e mecanismos para a protección das contornas A4 dos monumentos, como aos instrumentos e figuras para a súa tutela e conservación.

B1
C8
C11
C15
D6
D9

Contidos

Tema

1. CONCEPTO E EVOLUCION DOS MONUMENTOS CONXUNTOS HISTORICOS NO MARCO NORMATIVO	e1.1. A valoración do patrimonio inmovible e a súa catalogación como instrumentos de protección. 1.2. Os camiños históricos como elementos vertebradores do territorio e o seu patrimonio.
2. PROTECCION DO PATRIMONIO ARQUITECTONICO E MONUMENTAL NA SÚA CONTEXTUALIZACION TERRITORIAL	2.1. O entorno dos monumentos
3. GRADOS OU CATEGORIAS DE PROTECCION DOS BENS INMOBLES	3.1. Bens de Interese Cultural. Bens Catalogados. Bens Inventariados.
4. O ORDENAMENTO NA DEFENSA DA CIDADE HISTORICA: PLANS DE URBANISMO E CATALOGOS URBANISTICOS	4.1. Planeamento urbanístico
5. HISTORIA E URBANISMO	5.1. Centros históricos e arquitectura contemporánea

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	4	0	4
Estudo de casos	0	20	20
Estudo previo	0	30	30
Seminario	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	1	1
Observación sistemática	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión introdutoria encamiñada a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar os contidos da materia, recursos dispoñibles e probas de avaliación.
Lección maxistral	Sesións para a exposición dos principais contidos teóricos da materia por parte do seu profesorado, coa axuda de medios audiovisuais, nas que os alumnos terán a posibilidade de asistir en forma de videoconferencia.
Estudo de casos	Análise de casos reais entre os propostos na materia que o alumno realizará de forma autónoma. Manterase a comunicación entre profesorado e alumnado a través de videoconferencia na sala virtual da plataforma Campus Remoto.
Estudo previo	Traballo autónomo do alumno mediante a preparación de lecturas relacionadas coa materia.
Seminario	Sesións para a exposición básica dos contidos da materia, asesoramento para o desenvolvemento das actividades e do proceso de aprendizaxe, co apoio dos medios de teleformación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Ao longo do curso o profesorado manterá unha relación directa co alumnado co obxecto de titorizar e resolver as dúbidas sobre os contidos da materia, a metodoloxía a utilizar para a realización dos exercicios e revisión das probas de avaliación. O seguimento realizarase a través da aula Campus Remoto e correo electrónico.
Estudo de casos	Seguimento personalizado do alumnado a través das titorías online, mediante os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Estudo de casos	Análise dun caso real entre os propostos na materia (Modalidad A ou B), coa finalidade de demostrar o dominio dos procedementos de catalogación e protección do patrimonio inmovible, así como da inserción da arquitectura contemporánea nos centros históricos. O resultado de aprendizaxe é: capacitar ao alumnado para o desenvolvemento de proxectos e traballos no ámbito patrimonial.	40	A4 B1 C8 D6 C11 D9 C15
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba tipo test (Cuestionario 1 e Cuestionario 2) sobre os contidos da materia para a avaliación das competencias adquiridas, que inclúe preguntas con distintas alternativas de resposta, utilizando as ferramentas de entrega nas datas programadas. Os resultados de aprendizaxe son: Coñecer a evolución na protección do Patrimonio Arquitectónico no seu contexto territorial e os procedementos e mecanismos necesarios para a súa protección	30	B1 C8 D9 C15
Observación sistemática	Se avaliará positivamente a participación do alumnado a través dos medios telemáticos nas distintas actividades virtuais propostas no desenvolvemento da materia. Os resultados de aprendizaxe son: capacitar ao alumnado para a sensibilización crítica e comprensión dos valores do Patrimonio.	30	A4 B1 C8 D6 C11 D9 C15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Estudo de casos (60%) e Resolución de problemas e/ou exercicios (40%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALONSO GARCÍA, Julián, **La protección jurídica del Camino de Santiago en el ámbito de la Comunidad Autónoma de Galicia**, 1ª ed., Escola Galega de Administración Pública, 2000

CASTILLO RUIZ, A., **El entorno de los Bienes Inmuebles de Interés Cultural: concepto, legislación y metodología para su delimitación, evolución histórica y situación actual**, 1ª ed., Universidad de Granada, 1997

CASTILLO RUIZ, J., et al., **Patrimonio histórico y desarrollo territorial**, 1ª ed., Universidad Internacional de Andalucía, 2009

CORRIENTE CÓRDOBA, José Antonio, **Protección jurídica del Camino de Santiago: normativa internacional e interna española**, 1ª ed., Ministerio de Educación y Cultura, 1998

FARIÑA TOJO, José, **La protección del patrimonio urbano: instrumentos normativos**, 1ª ed., Akal, 2000

LÓPEZ-YARTO ELIZALDE, Amelia (Coord.), **El Catálogo monumental de España (1900-1961)**, 1ª ed., Ministerio de Educación y Cultura, 2012

VILASECO, Xosé Ignacio et al., **Los planes especiales de protección de los conjuntos históricos de Galicia. Planteamientos teóricos y resultados reales**, 1ª ed., Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2005

Bibliografía Complementaria

BECERRA GARCIA, Juan Manuel, **El planeamiento como instrumento para la protección de los conjuntos históricos**, 2000

BENSUSAN MARTIN, Mª del Pilar, **La protección urbanística de los bienes inmuebles históricos**, 2ª ed., Comares, 2016

NÁRDIZ ORTIZ, Carlos, **El territorio y los caminos de Galicia. Planos históricos de la red viaria**, 1ª ed., Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puerto, 1992

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas**

Materia	Prácticas			
Código	O02M143V03213			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Profesorado	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Correo-e	teijeiro@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1076			
Descrición xeral	A materia permite o desenvolvemento da práctica profesional asociada ao plano de estudos nos seus diversos campos disciplinares. Con ela preténdese introducir ao alumando na dinámica das institucións e empresas vinculadas aos prefís profesionais do máster.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
A3	Que os alumnos sexan capaces de integrar o coñecemento e afrontar a complexidade de facer xuízos a partir dunha información que, incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
A5	Que os estudantes teñan as destrezas de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de maneira que sexa autodirixida ou autónoma.
B3	Adquirir a capacidade de levar á aplicación práctica da protección do ben cultural os coñecementos teóricos e os protocolos de documentación, diagnose e avaliación.
C1	Poderá seleccionar as ferramentas e documentación necesarias para coñecer o ben cultural, incluso establecer metodoloxías de traballo estandarizadas.
C2	Adquirir a capacidade de deseñar protocolos de intervención, establecendo tipos, prioridades e intensidades de acción ante un bens culturais en risco de alteración.
C3	Adquirir a capacidade de redactar proxectos de intervención no Patrimonio Cultural de acordo coa lexislación específica reguladora.
C4	Adquirir a capacidade de catalogar o verdadeiro patrimonio cultural, podendo establecer mecanismos de protección xurídica e preventiva.
C5	Dominar e poder aplicar instrumentos e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural para o seu control tridimensional e a elaboración de documentación gráfica mediante ferramentas CAD.
C6	Analizar, refinar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.
C7	Coñecer os principios básicos das técnicas non destrutivas máis utilizadas para a prospección subsuperficial do patrimonio cultural e desenvolver a capacidade de determinar a súa aplicabilidade a casos específicos.
C8	Comprender os valores multifactoriales do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C9	Adquirir a capacidade de diagnosticar, a partir do coñecemento científico, o estado de conservación estrutural do ben cultural.
C10	Comprender os fundamentos da estabilidade estrutural e os procedementos de análise necesarios para garantir a seguridade estrutural das construcións do patrimonio.
C11	Adquirir a capacidade de manexar ferramentas documentais e técnicas historiográficas para a caracterización do Patrimonio.
C12	Desenvolver a capacidade de aplicación das metodoloxías de análise territorial do Patrimonio de acordo cos obxectivos de valoración e protección.
C13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.

C14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
C15	Coñecer e aplicar os procedementos e mecanismos para a valoración e protección do Patrimonio arquitectónico no seu contexto territorial e administrativo.
D1	Capacidade de comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos diferentes campos do coñecemento e a práctica profesional co obxectivo de lograr unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
D3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados
D7	Concebir a protección do patrimonio cultural nun marco de desenvolvemento sostible.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.
D9	Coñecer e xestionar a lexislación aplicable ao sector, coñecer a contorna social e empresarial e saber relacionarse coa administración competente integrando este coñecemento no desenvolvemento de proxectos de enxeñería e no desenvolvemento de calquera aspecto do seu traballo profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Que os alumnos saiban integrar operativamente os coñecementos, destrezas e capacidades adquiridas no máster mediante a súa aplicación en institucións e empresas relacionadas co Patrimonio Cultural	A1 A2 A3 A4 A5 B3 C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10 C11 C12 C13 C14 C15 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9

Contidos

Tema	
Actividades en institucións e empresas vinculadas aos coñecementos, capacidades e competencias adquiridas na titulación.	1.- Xestión do Patrimonio Cultural 2.- Documentación e representación do Patrimonio Cultural 3.- Especialización en documentación, avaliación, xestión e interpretación do Patrimonio Cultural

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	140	0	140
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Actividades presenciais desenvolvidas polo estudante nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante o cal realizará as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O alumnado contará con dous titores que levarán a cabo as tarefas de orientación e resolución de problemas durante o período de prácticas, ún deles na entidade na que se realicen as prácticas e outro, pertencente ao profesorado da titulación, de carácter académico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe do titor académico que integra dous informes: o do titor da entidade que acolle as prácticas e o do estudante. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: A integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades adquiridas no máster e a súa aplicación e actividades profesionais relacionadas co Patrimonio Cultural.	60	A1	B3	C1	D1
			A2		C2	D2
			A3		C3	D3
			A4		C4	D4
			A5		C5	D5
					C6	D6
					C7	
					C8	
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Memoria de prácticas externas ou prácticum do estudante de entrega remota. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: A integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades adquiridas no máster e a súa aplicación e actividades profesionais relacionadas co Patrimonio Cultural.	40	A1	B3	C1	D1
			A2		C2	D2
			A3		C3	D3
			A4		C4	D4
			A5		C6	D5
					C7	D6
					C8	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento da materia. Esta información será ofrecida a través dos cursos Moodle da plataforma MooVi, polo que todo o alumnado debe estar dado de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

A bibliografía necesaria para a preparación e execución das tarefas e traballos de cada unha das prácticas externas será preparada e entregada ao alumnado polas persoas que as titoricen xunto co proxecto formativo específico da práctica.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo Fin de Máster**

Materia	Traballo Fin de Máster			
Código	O02M143V03214			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Profesorado	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Correo-e	teijeiro@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1077			
Descrición xeral	O Traballo Fin de Máster permitirá aplicar e desenrolar de forma integrada os contidos formativos e as competencias asociadas ó Máster, mediante a realización e defensa por parte de cada estudante dun traballo tutelado.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e / ou aplicación das ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
A3	Que os alumnos sexan capaces de integrar o coñecemento e afrontar a complexidade de facer xuízos a partir dunha información que, incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
A5	Que os estudantes teñan as destrezas de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de maneira que sexa autodirixida ou autónoma.
B4	Coñecer e aplicar os principios e metodoloxías da investigación como son a búsqueda bibliográfica, a toma de datos e a análise e interpretación dos mesmos e a presentación de conclusións, de forma clara, concisa e rigorosa.
C1	Poderá seleccionar as ferramentas e documentación necesarias para coñecer o ben cultural, incluso establecer metodoloxías de traballo estandarizadas.
C2	Adquirir a capacidade de deseñar protocolos de intervención, establecendo tipos, prioridades e intensidades de acción ante un bens culturais en risco de alteración.
C3	Adquirir a capacidade de redactar proxectos de intervención no Patrimonio Cultural de acordo coa lexislación específica reguladora.
C4	Adquirir a capacidade de catalogar o verdadeiro patrimonio cultural, podendo establecer mecanismos de protección xurídica e preventiva.
C5	Dominar e poder aplicar instrumentos e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural para o seu control tridimensional e a elaboración de documentación gráfica mediante ferramentas CAD.
C6	Analizar, refinar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función dos requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.
C7	Coñecer os principios básicos das técnicas non destrutivas máis utilizadas para a prospección subsuperficial do patrimonio cultural e desenvolver a capacidade de determinar a súa aplicabilidade a casos específicos.
C8	Comprender os valores multifactoriales do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C9	Adquirir a capacidade de diagnosticar, a partir do coñecemento científico, o estado de conservación estrutural do ben cultural.
C10	Comprender os fundamentos da estabilidade estrutural e os procedementos de análise necesarios para garantir a seguridade estrutural das construcións do patrimonio.
C11	Adquirir a capacidade de manexar ferramentas documentais e técnicas historiográficas para a caracterización do Patrimonio.
C12	Desenvolver a capacidade de aplicación das metodoloxías de análise territorial do Patrimonio de acordo cos obxectivos de valoración e protección.
C13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.

C14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
C15	Coñecer e aplicar os procedementos e mecanismos para a valoración e protección do Patrimonio arquitectónico no seu contexto territorial e administrativo.
D1	Capacidade de comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos diferentes campos do coñecemento e a práctica profesional co obxectivo de lograr unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
D3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.
D6	Saber transmitir de forma clara e inequívoca a un público especializado ou non, resultados da investigación científica e tecnolóxica ou o máis avanzado campo de innovación, así como os fundamentos máis relevantes sobre os que están baseados
D7	Concebir a protección do patrimonio cultural nun marco de desenvolvemento sostible.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.
D9	Coñecer e xestionar a lexislación aplicable ao sector, coñecer a contorna social e empresarial e saber relacionarse coa administración competente integrando este coñecemento no desenvolvemento de proxectos de enxeñería e no desenvolvemento de calquera aspecto do seu traballo profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Que os alumnos saiban aplicar e desenvolver de forma integrada os contidos formativos e as competencias asociadas ao máster, mediante a realización e defensa por parte de cada estudante dun traballo tutelado.	A1
	A2
	A3
	A4
	A5
	B4
	C1
	C2
	C3
	C4
	C5
	C6
	C7
	C8
	C9
C10	
C11	
C12	
C13	
C14	
C15	
D1	
D2	
D3	
D4	
D5	
D6	
D7	
D8	
D9	

Contidos

Tema

Elaboración, presentación e defensa dun traballo - dirixido no ámbito das disciplinas do máster.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	0	200	200

Presentación	2	0	2
Aprendizaxe baseado en proxectos	23	0	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Elaboración do TFM de acordo coas directrices do Máster.
Presentación	Exposición por parte do alumno ou alumna do traballo realizado.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Estabelecemento das bases metodolóxicas axeitadas de acordo coa natureza do TFM elixido polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	A titorización consistirá en supervisar e orientar o/a estudante na temática, metodoloxía, elaboración, presentación e calquera outro aspecto académico relativo ao traballo de fin de máster; así como facilitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a presentación e a defensa do mesmo. Estabelecemento polo titor das bases metodolóxicas axeitadas de acordo coa natureza do TFM elixido polo alumnado.

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe					
	100	A1	B4	C1	D1	
Presentación Avaliación da memoria do traballo fin de Máster. Redacción, estrutura, formato, obxectivos, metodoloxías, análise de resultados e conclusión. (80%)		A2		C2	D2	
		A3		C3	D3	
Avaliación da exposición e defensa do traballo fin de Máster. Claridade na exposición, uso acertado da linguaxe, estrutura da exposición, capacidade de síntese, respostas as cuestións formuladas polo tribunal. (20%)		A4		C4	D4	
		A5		C5	D5	
				C6	D6	
				C8		

Resultados da aprendizaxe:
O Trabajo de Fin de Máster permitirá aplicar e desenrollar de forma integrada os contidos formativos e as competencias asociadas ao Máster, mediante a realización e defensa por parte de cada estudante dun traballo tutelado.

Outros comentarios sobre a Avaliación

O traballo fin de máster só poderá ser defendido e avaliado cando se teña constancia de que o/a estudante superou todos os créditos necesarios para a obtención do título de máster, excepto os correspondentes ao propio traballo fin de Máster.

O acto de lectura e defensa do TFM será público ante o tribunal designado ao efecto, realizado mediante sesión online a traveso de videoconferencia (Campus Remoto)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación patrimonial e innovación social**

Materia	Educación patrimonial e innovación social			
Código	O02M143V03215			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	#PortuguêsAmigável Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Profesorado	Comendador Rey, Beatriz Pilar Garrido Labrador, Begoña Vázquez Veiga, Adela			
Correo-e	beacomendador@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1078			
Descrición xeral	Nesta materia, preténdese reflexionar sobre as experiencias da educación sobre o patrimonio cultural material e inmaterial, en diferentes contextos e cos seguintes obxectivos: Proporcionar ao alumno coñecementos teóricos e metodolóxicos baseados en experiencias prácticas, para xestionar as propostas de educación do patrimonio. en diferentes contextos e con diferentes comunidades de aprendizaxe; Deseñar propostas didácticas para a educación do patrimonio en contextos de educación formal ou non formal.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A4	Que os estudantes saiban comunicar de forma clara e inequívoca as súas conclusións -e o coñecemento e os motivos definitivos que o sustentan- para o público especializado e non especializado.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.
C14	Adquirir a capacidade de divulgación e divulgación do coñecemento científico e da creación de mensaxes con fins de sensibilización social sobre o Patrimonio.
D2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
D3	Sostibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer e reflexionar sobre experiencias educativas centradas no patrimonio cultural material e inmaterial en diferentes contextos	A4 B1 C8 C13 C14 D2 D3
Deseñar propostas didácticas para a Educación Patrimonial en diferentes espazos sociais (escolas, museos, barrios, institucións, etc.).	A4 B1 C8 C13 C14 D2 D3

Contidos

Tema	
Introducción á Educación Patrimonial	A Educación Patrimonial en contextos de formación reglada A Educación Patrimonial en contextos de formación non reglada. Enfoque procomún da Educación Patrimonial
Ferramentas e metodoloxías. Prácticas e mediacións	Ferramentas e metodoloxías. Prácticas e mediacións
Estudos de casos: experiencias e propostas en diferentes contextos e espazos sociais.	Estudos de casos: experiencias e propostas en diferentes contextos e espazos sociais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	4	0	4
Estudo de casos	0	24	24
Traballo tutelado	0	11	11
Resolución de problemas	0	14	14
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	5	5
Traballo	1	14	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/para debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de tutorizar e resolver dúbidas.
Estudo de casos	A atención personalizada realizarase fundamentalmente a través do foro da materia. De ser necesario utilizaranse tamén titorías online, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na orientación sobre metodoloxía, redacción e presentación formal dos traballos elixidos polo estudantado. A atención farase mediante tutorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.
Resolución de problemas	Ao longo do curso o profesorado manterá relación directa co alumnado co obxecto de tutorizar e resolver dúbidas, mantendo interacción en tempo real mediante a través das tutorías online, os foros da plataforma Moodle, a sala virtual da plataforma Campus Remoto e o correo electrónico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo É un texto elaborado sobre un tema e debe redactarse seguindo unhas normas establecidas.	40 A4	C13 D3 C14

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que

teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Exame de preguntas obxectivas (40%); entrega dun traballo obrigatorio (40%); resolución de problemas e/ou exercicios (20%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de Xullo, para o que se habilitará de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ares, P. y Risler, J., **Manual de mapeo colectivo**, Tinta Limón, 2013

Calaf i Masachs, R., **Didáctica del patrimonio: epistemología, metodología y estudio de casos**, Trea, 2009

Fontal Merillas, O (coord.), **La educación patrimonial: del patrimonio a las personas**, Trea, 2013

Fontal Merillas, O., **La educación patrimonial. Teoría y práctica en el aula.**, Trea, 2003

Santacana, J. et al (coords)., **La evaluación de las «apps» en el patrimonio cultural**, Trea, 2018

Bibliografía Complementaria

Boillier, D., **Pensar desde los comunes. Una breve introducción**, Traficantes de Sueños, 2016

Estepa Giménez, J. (ed.), **La educación patrimonial en la escuela y el museo: investigación y experiencias**, 178, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Hue, 2016

Fontal Merillas, O (coord.), **Educación patrimonial: retrospectiva y prospectivas para la próxima década**, 2, Estudios Pedagógicos, 2016

Fontal, O., Ballesteros, P. y Domingo, M. (coords)., **I Congreso Internacional de Educación Patrimonial. Mirando a Europa: estado de la cuestión y perspectivas de futuro**, Instituto del Patrimonio Cultural de España y Obse, 2012

García Valecillo, Zaida, **La educación patrimonial. Retos y pautas para educar a la ciudadanía desde lo patrimonial en Latinoamérica**, Revista Muesca, 2015

González, M., Feliu-Torruella, Cardona, G., **Las Visual Thinking Strategies (VTS) desde la perspectiva del educador patrimonial. DAFO del método en su aplicación práctica**, 375, Revista de Educación, 2017

Santacana, J. y Coma, L., **El m-learning y la educación patrimonial**, Trea, 2014

Santacana, J. y López Benito, V., **Educación, tecnología digital y patrimonio cultural. Para una educación inclusiva**, Trea, 2015

Silke, Helrich, **Genes, Bites y Emisiones: Bienes comunes y Ciudadanía**, Fundación Heinrich Böll, 2008

Trabajo, M. y Cuenca, J.Mª., **La educación patrimonial para la adquisición de competencias emocionales y territoriales del alumnado de enseñanza secundaria**, 40, Pulso, 2017

Vargas Vargas, L. y Bustillos, G., **Técnicas participativas para la educación popular**, Editorial Lumen-Humanitas, 1997

VVAA, **Imaxinar para transformar. Manual de trabajo colectivo**, Gabinete de Imaxinación Política, 2018

VVAA, **Manual de metodologías participativas**, Observatorio Internacional de Ciudadanía y Medioam, 2009

Yuli, J.A. y Urbano, C.A., **Mapas y herramientas para conocer la escuela. . Investigación Etnográfica e Investigación-Acción**, Editorial Brujas, 2005

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural/O02M143V03210

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Difusión e Socialización do Patrimonio Cultural/O02M143V03210

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, achegaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, ligazóns, etc) a través da plataforma de teledocencia).

As actividades relaciónanse co Grupo de Innovación Docente en EducAcción Patrimonial da Universidade de Vigo.

Links de interese:

□ Observatorio de Educación Patrimonial de España <http://www5.uva.es/oepe/externa.php#>

- Observatorio de Innovación Social e Patrimonio (HESIOD) <http://hesiod.eu/es/# hesiod>
  - Plan Nacional de Educación e Patrimonio <http://ipce.mcu.es/pdfs/peducpatrimonio.pdf>),
  - Rede Internacional de Educación Patrimonial <http://ceballos4.wixsite.com/observatorio-oepe/riep>
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Patrimonio cultural e turismo**

Materia	Patrimonio cultural e turismo			
Código	O02M143V03216			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS 3	Sinale OP	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar Gil Pereiras, María del Carmen			
Correo-e	edeuna@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.gal			
Descrición xeral	Na actualidade asistimos a un aumento da demanda de turismo cultural, en paralelo a o incremento de a valorización e produción de os bens de o Patrimonio Cultural. Esta materia persegue dotar a o alumnado de metodoloxías que posibiliten canalizar o potencial dos recursos culturais existentes nos destinos turísticos como oferta turístico-cultural.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os alumnos sexan capaces de integrar o coñecemento e afrontar a complexidade de facer xuízos a partir dunha información que, incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B1	Adquirir a capacidade para diferenciar e valorar as diversas expresións do Patrimonio cultural, coñecer as ferramentas para a súa cuantificación e protección, así como as diferentes perspectivas que abordan a súa xestión.
C8	Comprender os valores multifactoriais do Patrimonio Cultural e avalialo adecuadamente de acordo cos criterios de uso social.
C13	Desenvolver a capacidade para tomar decisións sobre a función asignada ao Patrimonio, o seu valor e uso público, e para a elaboración de estratexias dirixidas á súa recuperación.
D7	Concebir a protección do patrimonio cultural nun marco de desenvolvemento sostible.
D9	Coñecer e xestionar a lexislación aplicable ao sector, coñecer a contorna social e empresarial e saber relacionarse coa administración competente integrando este coñecemento no desenvolvemento de proxectos de enxeñería e no desenvolvemento de calquera aspecto do seu traballo profesional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aplicar estratexias territoriais, relacionadas con o carácter de os recursos, e estratexias comerciais, contemplando as políticas de produto, prezo, distribución e promoción de bens de o patrimonio cultural	A3 B1 C8 C13 D7 D9
Deseñar, crear e desenvolver plans e produtos turísticos a partir de o patrimonio cultural e en función de as necesidades de o mercado	A3 B1 C8 C13 D7 D9
Definir un plan de comunicación integral que contribúa a poñer en valor os recursos e paquetes turísticos culturais creados	A3 B1 C8 C13 D7 D9

Formular pautas e directrices metodolóxicas para a comunicación con o público, para a presentación de o patrimonio in situ a ese público, e para transmitir unha mensaxe impactante que, no posible, transcenda a o mero feito de a visita

C8
C13
D7
D9

Contidos

Tema	
1. A inserción de o Patrimonio Cultural en o turismo	1.1 Conceptos básicos 1.2 Patrimonio Cultural e actividade turística
2. Fases de o proceso de planificación e xestión de o turismo cultural	2.1 Oferta, produto e consumo cultural 2.2 A interpretación de o patrimonio como ferramenta para a xestión e a planificación turística
3. Estudos de caso	3.1 Rehabilitacións e produtos culturais 3.2 Rutas e itinerarios culturais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Estudo de casos	2	14	16
Seminario	4	22	26
Traballo	0	20	20
Observación sistemática	0	6	6
Debate	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Estudo de casos	Análise de un feito, problema ou suceso real con a finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Explicación, asesoramiento e desenvolvemento de contidos para a orientación de o proceso de aprendizaxe, mediante as sesións en aula virtual.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Orientación sobre o nivel de aprendizaxe requirida, a natureza de os materiais dispoñibles e a dinámica de desenvolvemento de a materia en a plataforma de teledocencia.
Seminario	Orientacións específicas, resolución de dúbidas e problemas sobre as secuencias de contidos teórico-prácticos en a plataforma de teledocencia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo	Creación, análise e/ou documentación de unha proposta/proxecto actual ou pasado relacionada con os contidos de a materia, que será entregada vía telemática. Avaliación de resultados de aprendizaxe: Diseñar, crear e desenvolver plans e produtos turísticos a partir de o patrimonio cultural e en función de as necesidades de o mercado; Definir un plan de comunicación integral que contribúa a poñer en valor os recursos e paquetes turísticos culturais creados.	40	A3 B1 C8 D7 C13 D9

Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado, valorando aprendizaxes e accións (orde, precisión, destreza, eficacia, participación activa) a través do traballo autónomo en sesións virtuais. Avaliación de resultados de aprendizaxe: Aplicar estratexias territoriais, relacionadas co carácter dos recursos, e estratexias comerciais, contemplando as políticas de produto, precio, distribución e promoción de bens patrimoniais. Formular pautas e directrices metodolóxicas para a comunicación ó público, para a presentación do patrimonio in situ e para transmitir un mensaxe impactante que no posible trascenda o mero feito da visita.	30	A3 B1 C8 D7 C13 D9
Debate	Charla abertano foro entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral... Avaliación de resultados de aprendizaxe: Aplicar estratexias territoriais, relacionadas co carácter dos recursos, e estratexias comerciais, contemplando as políticas de produto, precio, distribución e promoción de bens patrimoniais. Formular pautas e directrices metodolóxicas para a comunicación ó público, para a presentación do patrimonio in situ e para transmitir un mensaxe impactante que no posible trascenda o mero feito da visita.	30	A3 B1 C8 D7 C13 D9

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: Traballo (40%) + entrega de exercicios (foro específico, comentario-video das sesións virtuais) (60%)

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarásese no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Para todo o alumnado especificaranse en MooVi as metodoloxías docentes e as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega. A utilización dos materiais postosa disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ballart, J. y Tresseras, J.I., **Gestión del patrimonio Cultural**, Ariel, 2001

Du Cross, H. y Mckercher, B., **Cultural Tourism**, Routledge, 2015

Martos Molina, H., **Herramientas para la gestión turística del patrimonio cultural: manual para gestores culturales**, Trea, 2016

Querol, M.A., **Manual de gestión del Patrimonio Cultural**, Akal, 2010

Recuero, N.; Blasco, F. y García de Madariaga, J., **Marketing del turismo cultural**, Esic, 2016

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución á avaliación estrutural de construcións patrimoniais**

Materia	Introdución á avaliación estrutural de construcións patrimoniais			
Código	002M143V03217			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Enxeñaría dos materiais, mecánica aplicada e construción			
Coordinador/a	Riveiro Rodríguez, Belén			
Profesorado	Cabaleiro Núñez, Manuel Conde Carnero, Borja Riveiro Rodríguez, Belén			
Correo-e	belenriveiro@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1080			
Descrición xeral	Dominar e ser capaz de aplicar instrumental e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural inmovible para o seu control dimensional e a elaboración de documentación gráfica empregando ferramentas CAD.			
	Analizar, depurar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función de requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
B3	Adquirir a capacidade de levar á aplicación práctica da protección do ben cultural os coñecementos teóricos e os protocolos de documentación, diagnose e avaliación.
C2	Adquirir a capacidade de deseñar protocolos de intervención, establecendo tipos, prioridades e intensidades de acción ante un bens culturais en risco de alteración.
C9	Adquirir a capacidade de diagnosticar, a partir do coñecemento científico, o estado de conservación estrutural do ben cultural.
C10	Comprender os fundamentos da estabilidade estrutural e os procedementos de análise necesarios para garantir a seguridade estrutural das construcións do patrimonio.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.
D8	Adquirir coñecementos avanzados e demostrar, nun contexto de investigación científica e tecnolóxica ou altamente especializada, unha comprensión detallada e comprobada dos aspectos teóricos e prácticos e da metodoloxía de traballo nun ou máis campos de estudo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Adquisición de coñecemento en canto a seguridade estrutural, métodos de análise e normativa aplicable a construcións patrimoniais	A2 B2 B3 C2 C9 C10 D5 D8

Coñecer as ferramentas que permiten facer un diagnóstico da condición estrutural de construcións patrimoniais	A2 B2 B3 C2 C9 C10 D5 D8
---	---

Contidos

Tema	
Introducción básica á mecánica estrutural	Forzas, Momentos, Equilibrio estático, Empuxes. Estabilidade estrutural.
Tipoloxías estruturais, elementos construtivos	Estruturas de madeira Estruturas de mampostería Estruturas metálicas
Introducción básica aos métodos de análise estrutural.	Métodos clásicos, Teoría de análise límite en estruturas de mampostería, Métodos computacionais: método dos elementos finitos, etc.
Patoloxía estrutural en construcións patrimoniais.	Principais patoloxías estruturais. - En mampostería - En madeira - En metal Metodoloxías e técnicas para a súa identificación e caracterización.
Normativa de obrigado cumprimento en termos de seguridade estrutural para estruturas patrimoniais.	Código Técnico da Edificación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	0	0.5
Seminario	4	15	19
Estudo de casos	1.5	14	15.5
Resolución de problemas	0	18	18
Traballo	0	20	20
Observación sistemática	0	1	1
Exame oral	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Presentaranse ficha da materia, obxectivos, calendario, criterios de avaliación, así como foros de debate e noticias e demais contornas nos cales se desenvolverá a aprendizaxe.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada unha das tecnoloxías que se presentan na materia, de forma que os alumnos poidan entender os principios teóricos de cada técnica á vez que toman contacto coas ferramentas software que lles permitirán pór en práctica ditas técnicas durante un proceso de documentación. Estes seminarios realizaranse mediante videoconferencia e vídeos titoriais prácticos, sobre os estudos de caso de emprego de cada técnica.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, diagnosticalo e penetrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregaranse como complemento das clases teóricas para a autoaprendizaxe.
Resolución de problemas	Actividades nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Resolución de dudas e atención personalizada do traballo realizado polo alumnado. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas e atención personalizada a través da videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Os resultados do aprendizaxe son a capacitación do alumno para a diagnose da condición estrutural de bens patrimoniais, mediante o emprego adecuado de diferentes ferramentas de identificación e caracterización de danos estruturais e patoloxías, así como facer uso da normativa aplicable.	40	A2	B2	C2	D5 D8 C10
Observación sistemática	O alumno realiza un seguimento da docencia, así como das prácticas e seminarios a través das ferramentas telemáticas. Os resultados da aprendizaxe son a capacitación do alumno para a diagnose estrutural dos bens patrimoniais.	20	A2	B2	C2	D5 D8 C10
Exame oral	O estudante realizará unha discusión crítica sobre un suposto práctico de caracterización e diagnose dunha construción patrimonial. O estudante argumentará as súas decisións en canto ás ferramentas máis adecuadas de identificación e caracterización de danos estruturais e patoloxías, así coma os resultados obtidos en dita diagnose	40	A2	B2	C2	D5 D8 C10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no [Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo](#), do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de [avaliación continua](#) (probos e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de [avaliación global](#) (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de a "avaliación global" desta materia consistirán no seguinte: Un traballo de avaliación de unha construción patrimoniais (40%). Unha defensa oral do traballo por parte do alumno (20%). Un exame oral de preguntas cortas sobre os contidos da materia e o traballo (40%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarase no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Heyman, Jackes, **The Stone skeleton : structural engineering of masonry architecture**, Cambridge University Press,
Zanni, Enrique, **Patología de la madera : degradación y rehabilitación de estructuras de madera**, Brujas,
Belén Riveiro, Mercedes Solla, **Non-Destructive Techniques for the Evaluation of Structures and Infrastructure**, CRC Press - Taylor and Francis,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Técnicas non destructivas para a avaliación do patrimonio cultural inmovible/O02M143V03218

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural/O02M143V03109

Técnicas de Representación CAD do Patrimonio/O02M143V03107

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o

alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

En xeral, para as prácticas empregárase software libre ou versións gratuitas (demo) de software comercial para sistema operativo Windows 7 ou posterior.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnicas non destructivas para a avaliación do patrimonio cultural inmovible**

Materia	Técnicas non destructivas para a avaliación do patrimonio cultural inmovible			
Código	O02M143V03218			
Titulación	Máster Universitario en Valoración, xestión e protección do patrimonio cultural			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Dpto. Externo Enxeñaría dos recursos naturais e medio ambiente			
Coordinador/a	Solla Carracelas, María Mercedes			
Profesorado	Lagüela López, Susana Solla Carracelas, María Mercedes			
Correo-e	merchisolla@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=1081			
Descrición xeral	<p>Dominar e ser capaz de aplicar instrumental e procedementos de diversas técnicas cartográficas ao patrimonio cultural inmovible para o seu control dimensional e a elaboración de documentación gráfica empregando ferramentas CAD.</p> <p>Analizar, depurar e interpretar información xeográfica, así como o seu almacenamento en bases de datos, en función de requisitos técnicos para o inventario e documentación dun proxecto de intervención.</p> <p>Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os alumnos saiban aplicar os coñecementos adquiridos ea súa capacidade de resolver problemas en ambientes novos ou descoñecidos en contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B2	Adquirir o coñecemento necesario para manexar as distintas ferramentas de documentación gráfica, dimensional e xeoespacial para seren aplicadas na documentación e valoración do Patrimonio cultural.
B3	Adquirir a capacidade de levar á aplicación práctica da protección do ben cultural os coñecementos teóricos e os protocolos de documentación, diagnose e avaliación.
C2	Adquirir a capacidade de deseñar protocolos de intervención, establecendo tipos, prioridades e intensidades de acción ante un bens culturais en risco de alteración.
C7	Coñecer os principios básicos das técnicas non destructivas máis utilizadas para a prospección subsuperficial do patrimonio cultural e desenvolver a capacidade de determinar a súa aplicabilidade a casos específicos.
D4	Poder integrar a información e os datos diversos aportados por diversos técnicos e ferramentas na redacción de conclusións de actuación.
D5	Ser capaz de predecir e controlar a evolución das situacións complexas a través do desenvolvemento de novas e innovadoras metodoloxías de traballo adaptadas ao ámbito científico / investigativo, tecnolóxico ou profesional específico, en xeral multidisciplinar, no que se desenvolve a súa actividade.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer distintos métodos de avaliación non destructiva, a aplicabilidade de cada un deles así como as súas vantaxes e inconvenientes	A2 B2 B3 C2 C7 D4 D5

Saber interpretar os resultados obtidos a partir de diferentes técnicas END e a combinación destes resultados para unha análise máis completa da estrutura	A2 B2 B3 C2 C7 D4 D5
--	--

Contidos

Tema	
Introducción ás técnicas non destrutivas e aplicación na avaliación do Patrimonio cultural inmovible.	As técnicas non destrutivas de avaliación do patrimonio. Exemplos de aplicación.
Aplicabilidade da fotogrametría e láser escáner para a avaliación superficial.	Procesamento de ortofotos en laboratorio. Interpretación de resultados.
Aplicabilidade da termografía para a inspección subsuperficial.	Procesamento de termografías en laboratorio. Interpretación de resultados.
Aplicabilidade do xeorradar para a inspección interna.	Procesamento 2D/3D de radargramas en laboratorio. Interpretación de resultados.
Integración de técnicas non destrutivas para o estudo do patrimonio cultural construído.	Diseño e planificación dun proxecto de integración.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	0	0.5
Seminario	0.5	1	1.5
Estudo de casos	3	30	33
Lección maxistral	3	10	13
Estudo de casos	0	7	7
Exame de preguntas de desenvolvemento	0	2	2
Estudo de casos	0	7	7
Estudo de casos	0	7	7
Traballo	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Presentaranse ficha da materia, obxectivos, calendario, criterios de avaliación, así como foros de debate e noticias e demais contornas nos cales se desenvolverá a aprendizaxe.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada unha das tecnoloxías que se presentan na materia, de forma que os alumnos poidan entender os principios teóricos de cada técnica á vez que toman contacto coas ferramentas software que lles permitirán pór en práctica ditas técnicas durante un proceso de documentación. Estes seminarios realizaranse mediante videoconferencia e vídeos titoriais prácticos, sobre os estudos de caso de emprego de cada técnica.
Estudo de casos	Análise dun problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, diagnosticalo e penetrarse en procedementos alternativos de solución, para ver a aplicación dos conceptos teóricos na realidade. Empregaranse como complemento das clases teóricas para a autoaprendizaxe.
Lección maxistral	Presentación de contidos teóricos e prácticos en sesións presenciais a través da plataforma de teledocencia. Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Resolución de dúbidas e atención personalizada do traballo realizado polo alumnado. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.
Lección maxistral	Resolución de dúbidas e atención personalizada.. Recursos utilizados: plataforma de teledocencia Moodle e videoconferencia Campus Remoto.

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición					
Estudo de casos	Proba na Unidade Didáctica 2 na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións da situación, etc. Os resultados da aprendizaxe son a capacitación do alumno para a documentación mediante técnicas non destrutivas dos bens patrimoniais. Preténdese que o alumno sexa capaz de documentar as características físicas, formais e o estado de conservación do patrimonio cultural inmobile e a súa contorna inmediata.	20	A2	B2	C2	D4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba na Unidade Didáctica 5 de preguntas de desenvolvemento na que os estudantes teñen que demostrar a súa comprensión nos conceptos máis teórico-prácticos da materia.	20	A2	B2	C2	D4
Estudo de casos	Proba na Unidade Didáctica 3 na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións da situación, etc. Os resultados da aprendizaxe son a capacitación do alumno para a documentación mediante técnicas non destrutivas dos bens patrimoniais. Preténdese que o alumno sexa capaz de documentar as características físicas, formais e o estado de conservación do patrimonio cultural inmobile e a súa contorna inmediata.	20	A2	B2	C2	D4
Estudo de casos	Proba na Unidade Didáctica 4 na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións da situación, etc. Os resultados da aprendizaxe son a capacitación do alumno para a documentación mediante técnicas non destrutivas dos bens patrimoniais. Preténdese que o alumno sexa capaz de documentar as características físicas, formais e o estado de conservación do patrimonio cultural inmobile e a súa contorna inmediata.	20	A2	B2	C2	D4
Traballo	Revisión dun artigo científico no que se integren distintas técnicas non destrutivas para a avaliación do Patrimonio Cultural Inmobile. Entrega do informe de revisión.	20	A2	B2	C2	D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o establecido no *Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudiantado da Universidade de Vigo*, do 2023, existen dous sistemas de avaliación que o alumnado poderá elixir: o preferente, que se aplicará por defecto, de **avaliación continua** (probas e actividades diversificadas que teñen lugar ao longo do cuadrimestre), e o denominado de **avaliación global** (exames e/ou entrega de traballos/exercicios a realizar nas datas oficiais de avaliación establecidas no calendario académico), que deberá ser expresamente solicitado polo alumnado interesado, e comunicado ao profesorado responsable no prazo máximo de 31 días desde o inicio do cuadrimestre.

As probas de **avaliación global** desta materia consistirán no seguinte: exame de preguntas de desenvolvemento (20%), estudo de casos correspondentes a UD2, UD3 e UD4 (60%, (20% cada un)) e traballo (20%).

O alumnado ten dúas convocatorias/oportunidades de avaliación. A primeira lévase a cabo durante o cuadrimestre de docencia. A segunda (ou de 2ª oportunidade) realizarásese no mes de xullo, para o cal habilitarase de novo o acceso á plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Belén Riveiro, Mercedes Solla, **Non-Destructive Techniques for the Evaluation of Structures and Infrastructure**, CRC Press - Taylor and Francis, 2016

Bibliografía Complementaria

Luisa Maria da Silva Gonçalves, Hugo Rodrigues, Florindo Gaspar, **Nondestructive Techniques for the Assessment and Preservation of Historic Structures**, CRC Press - Taylor and Francis, 2017

Dean Goodman, Salvatore Piro, **GPR Remote Sensing in Archaeology**, Springer, 2013

Kylily, A., Fokaides, P., Christou, P., Kalogirou, S., **Infrared thermography (IRT) applications for building diagnostics: A review.**, 2014

Solla, M., Riveiro, B., Lagüela, S., Puente, I., **Optical and Electromagnetic Sensing for the Inspection and Characterization of Ancient Masonry Arch Bridges**, Taylor & Francis, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Introducción á avaliación estrutural de construcións patrimoniais/O02M143V03217

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introducción á topografía e produción cartográfica/O02M143V03111

Técnicas de Documentación Cartográfica 2D e 3D do Patrimonio Cultural/O02M143V03109

Técnicas de Prospección do Subsolo Superficial/O02M143V03110

Técnicas de Representación CAD do Patrimonio/O02M143V03107

Outros comentarios

A docencia da materia desenvolverase sempre de maneira telemática presencial, ben sexa síncrona ou asíncrona, utilizando a plataforma docente Moodle (MooVi) e participando nas actividades docentes a través de multivideoconferencia (Campus Remoto).

Para poder recibir a docencia de maneira efectiva, recoméndase, previamente ao comezo da materia, consultar o manual de acceso á plataforma e seguir as especificacións técnicas para poder asistir ás sesións remotas. É imprescindible que o alumno acceda á plataforma docente da materia previamente ao comezo da mesma.

En xeral, para as prácticas empregárase software libre ou versións gratuitas (demo) de software comercial para sistema operativo Windows 7 ou posterior.
